

SUOMENHEVOSEN JALOSTUSOHJELMA

Selitykset käytettävistä termeistä:

Kantakirja	<i>Entinen hevosten perusrekisteri. Hevonen ilmoitetaan merkittäväksi kantakirjaan 1 kk kuluessa syntymästään ja merkitään kantakirjaan tunnistuksen jälkeen, viimeistään syntymävuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.</i>
Jalostusarvostelu	<i>Entinen kantakirjaus. Jalostusarvostelussa tammät ja oriit arvioidaan jalostuseläiminä niiden jalostussuunnan mukaisesti ja merkitään jalostusluokkaan. Jalostusarvostelu tehdään yksilö- tai jälkeläistulosten perusteella.</i>
Tunnistusasiakirja	<i>Hevospassi tai rekisteritodistus, jossa on hevosen tunnistetiedot.</i>

SISÄLLYS

1 Suomenhevonen	5
2 Suomenhevosen jalostustavoitteet ja rotumäärittely	5
3 Jalostusohjelman maantieteellinen alue	6
4 Hevosten tunnistaminen ja tunnistusasiakirja	7
5 Suomenhevosen kantakirja	7
6 Kantakirjaan merkitseminen	8
6.1 Kantakirjaan merkitsemisen vaatimukset	8
6.2 Kantakirjaan merkityn suomenhevosen ravikilpailuoikeus	9
7 Tulostietojen kerääminen ja käyttäminen	10
8 Suomenhevosen jalostusarvostelu	11
8.1 Jalostusarvostelun toteutus	12
8.1.1 Yksilöarvostelun toteutus	12
8.1.1.1 Mittaus ja kuntoluokan arviointi	13
8.1.1.2 Rakennearvostelu	13
8.1.1.3 Suorituskokeet sekä liikkeiden ja askellajien arvostelu.....	13
8.1.1.4 Luonteen arviointi	14
8.1.1.5 Oriiden eläinlääkärintarkastus.....	14
8.1.2 Jälkeläisarvostelu	15
8.2 Juoksijahevossuunta (J)	16
8.2.1 Oriit	16
8.2.2 Tammat.....	17
Suorituskokeet.....	18
8.3 Ratsuhevossuunta (R)	18
8.3.1 Oriit	18

8.3.2 Tammat.....	23
8.4 Pienhevossuunta (P)	26
8.4.2 Tammat.....	31
8.5 Työ- ja käyttöhevossuunta (T)	34
8.5.1 Oriit.....	35
8.5.2 Tammat.....	36
8.5.3 Suorituskokeet.....	37
8.6 Jälkeläisarvostelu	43
8.6.1 Juoksijahevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen	43
8.6.1.1 Oriit	43
8.6.1.2 Tammat.....	43
8.6.2 Ratsuhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen	44
8.6.2.1 Oriit	44
8.6.2.2 Tammat	44
8.6.3 Pienhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen	45
8.6.3.1 Oriit	45
8.6.3.2 Tammat	46
8.6.4 Työ- ja käyttöhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen.....	47
8.6.4.1 Oriit	47
8.6.4.2 Tammat	47
8.7 Tamman rakennetarkastus.....	47
8.8 Rakenne- ja terveysvaatimukset jalostusarvostelun yhteydessä	48
8.8.1 Lääkeainetestaus	48
8.8.2 Kivekset.....	48
8.8.3 Hammasviat.....	49

8.8.4 Iho-oireet	49
8.8.5 Käytöshäiriöt.....	49
8.8.6 Luuston kasvuhäiriöt	50
8.8.7 Kaviorustojen luutuma	50
8.8.8 Geenitestaus.....	50
9 Oriin ja tamman siitoskäyttö.....	51
9.1 Orilisenssi	51
9.2 Kuolleen ja kastroidun oriin sperman käyttö	51
9.3 Spermankeräysasemat ja spermavarastot	51
9.4 Tarttuvat taudit.....	51
10 Alkionsiirto.....	52
11 Jalostusvaliokunta ja näyttelyn arvostelulautakunta.....	52
12 Menettelytapaohjeet.....	53

1 Suomenhevonen

Suomen Hippos ry on Euroopan Yhteisön hevosjalostusta koskevien säännösten mukaisesti hyväksytty jalostusjärjestö, joka pitää suomenhevosen alkuperäkantakirjaa.

Suomen Hippos hoitaa yhdessä jäsenjärjestönään toimivien hevosjalostusliittojen kanssa suomenhevosten tunnistamisen, kantakirjaan merkitsemisen ja järjestää näyttelyitä hevosten jalostusarvostelua ja jalostukseen hyväksymistä varten.

Suomenhevonen on ainoa alkuperäinen Suomessa jalostettu hevosrotu. Suomenhevosta on jalostettu puhtaana rotuna vuodesta 1907 lähtien. Suomenhevonen palvelee monipuolisilla ominaisuuksillaan ja ainutlaatuisella luonteellaan useissa hevosharrastuksen ja -urheilun lajeissa sekä osana hevosalan matkailu- ja hyvinvointipalveluja. Määrällisesti mitattuna raviurheilu on suomenhevosen merkittävin käyttömuoto.

Suomenhevosen jalostusvalinta perustui alkuvaiheessa hevosen ulkomuotoon, mutta jo 1920-luvulla siirryttiin suorituskoekiden perusteella tapahtuvaan valintaan. Tämän jälkeen suomenhevosten jalostuksessa on tavoiteltu hyvää suorituskykyä, luonnetta, liikkeitä ja rakennetta. Vuonna 1924 suomenhevosekset jaettiin kahteen eri tyyppiin raskastekoisemmaksi työhevoseksi ja kevytmuotoisemmaksi yleishevoseksi. Yleishevoskantakirja lakkautettiin vuonna 1965 ja tilalle perustettiin juoksijahevosten kantakirja. Vuodesta 1971 alkaen suomenhevosta on jalostettu neljällä jalostussuunnalla: juoksijaksi, ratsuhevoseksi, pienhevoseksi ja työhevoseksi. Vuonna 2021 suomenhevosen työsuunta muutettiin työ- ja käyttöhevossuunnaksi. Työ- ja käyttöhevossuunnan kuvausta ja vaatimuksia laajennettiin vastaamaan monipuolisen harrastehevosen ominaisuuksia. Työ- ja käyttöhevossuunta sisältää sekä alkuperäisen perinteikkään työsuunnan hevoset että monikäyttöiset koko perheen harrastushevosekset.

2 Suomenhevosen jalostustavoitteet ja rotumäärittely

Tavoitteena on jalostaa rotumääritelmän mukaisia monipuolisia hevosia, jotka ovat suorituskykyisiä, helposti käsiteltäviä, hyväliikkeisiä, kestäviä ja terveitä. Rodun jalostustavoitteissa huomioidaan niin rodun kehittyminen kuin elinvoimaisena säilyminen. Suomenhevosta jalostetaan puhdassiitoksella juoksija-, ratsu-, pien- sekä työ- ja käyttöhevoseksi.

Suomenhevonen on keskikokoinen, rakenteeltaan sopusuhtainen ja hyväryhtinen. Sen runko on pyöreä ja lihaksikas. Sillä on selvä sukupuolileima. Liikkeet ovat säännölliset ja niissä on hyvä mekaniikka. Luonteeltaan suomenhevonen on yhteistyöhaluinen, yritteliäs, toimiva ja nöyrä. Suomenhevonen on suorituskyvyltään monipuolinen ja kestävä.

Juoksija:

Jalostustavoitteen mukaisesti suomenhevosjuoksija on urheilullinen, lihaksikas ja suorituskykyinen. Suomenhevosjuoksijalla on sopusuhtainen pää ja ylhäälle asettuva kaula. Sen runko on pyöreä ja sillä on vahva lanne ja takaosa. Suomenhevosjuoksija on kestävä ja sillä on kyky ravata vauhdikkaasti.

Suomenhevosjuoksijan liikkeet ovat rytmikkäät ja säännölliset. Luonteeltaan se on voitontahtoinen ja eteenpäinpyrkivä.

Ratsuhevonen:

Jalostustavoitteen mukaisesti ratsuhevonen on urheilullinen ja suorituskykyinen. Sillä on sopusuhtainen pää ja ylhäälle asettuva kaula ja pitkä niska, hyvä ylälinja, pyöreä runko sekä vahva lanne ja takaosa.

Suomenhevosratsun askellajit ovat tahdikkaat, joustavat ja matkaavoittavat. Hevosella on ratsain kyky lyhentää ja pidentää askelta kaikissa askellajeissa. Esteillä hevosella on hyvä kapasiteetti ja hyppytekniikka, ja se on rohkea, mutta varovainen. Suomenhevosratsulla on luontainen kyky kantaa itsensä hyvässä tasapainossa, ja luonteeltaan se on eteenpäinpyrkivä ja yhteistyöhaluinen.

Pienhevonen:

Jalostustavoitteen mukaisesti pienhevonen on pieni ja sopusuhtainen kaikilta osiltaan. Pienhevosen säkä- ja lautaskorkeus on 148 cm tai vähemmän. Sillä on sopusuhtainen pää, ylhäälle asettuva kaula ja pitkä niska, hyvä ylälinja, pyöreä runko sekä vahva lanne ja takaosa. Pienhevosen askellajit ovat joustavat, tahdikkaat ja matkaavoittavat. Hevosella on ratsain ja ajaen kyky lyhentää ja pidentää askelta eri askellajeissa. Hevosella on luontainen kyky kantaa itsensä hyvässä tasapainossa. Se on monikäyttöinen ja suorituskykyinen. Luonteeltaan se on eteenpäinpyrkivä, palvelualtis ja nöyrä.

Työ- ja käyttöhevonen:

Jalostustavoitteen mukaisesti työ- ja käyttösuunnan hevonen sopii sekä luonteensa että rakenteensa puolesta käyttötarkoitukseensa. Käyttötarkoitus ilmenee jalostusarvostelun suorituskokeesta. Työ- ja käyttöhevosen veto- ja ajettavuuskokeella hyväksyttävä yksilö on vahvarakenteinen. Se on pitkä- ja syvärunkoinen, sillä on pysty lapa ja hyvä längensija. Tällainen hevonen on lisäksi leveä ryntäältä ja lautaselta, ja sillä on vahva lanne ja takaosa. Liikkeet ovat säännölliset ja matkaavoittavat, ja luonteeltaan se on sitkeä, palvelualtis, rohkea ja rauhallinen.

Työ- ja käyttöhevosen käyttökokeella hyväksyttävän hevosen rakenne on sopusuhtainen ja sillä on vahva lanne ja takaosa. Luonteeltaan käyttösuunnan käyttökokeella hyväksyttävä hevonen on nöyrä, palvelualtis, rohkea ja tasainen.

3 Jalostusohjelman maantieteellinen alue

Toiminta-alueella syntyvät suomenhevoset voidaan merkitä suomenhevosen kantakirjaan kasvattajan niin anoessa, mikäli ne täyttävät kantakirjan vaatimukset. Lisäksi toiminta-alueella voidaan järjestää jalostusarvosteluja suomenhevosen kantakirjaa varten. Suomenhevosen jalostusohjelman toiminta-alueena on Suomi, Ruotsi, Ranska, Saksa, Norja, Alankomaat ja Viro.

4 Hevosten tunnistaminen ja tunnistusasiakirja

Suomenhevosten jalostus- ja kilpailukäyttö edellyttävät luotettavaa rekisteriä, jossa hevosen polveutumisen oikeellisuus on varmistettu sekä tunnistetiedot että omistus- ja hallintaoikeudet todennettu. Tunnistusasiakirjasta (hevospassi) määrätään Euroopan komission asetuksella.

Varsalle myönnetään hevospassi toimitetuilla tiedoilla viimeistään vuoden kuluessa syntymästä. Mikäli toimitetut tiedot eivät ole riittävät kappaleessa 6. mainittuihin vaatimuksiin kantakirjaan merkitsemisestä, myönnetään varsalle muun kuin rekisteröidyn hevoseläimen tunnistusasiakirja. Mikäli varsaa ei ole tunnistettu vuoden sisällä syntymästä, myönnetään sille tunnistusasiakirjan kaksoiskappale.

Varsa on ilmoitettava syntyneeksi kuukauden sisällä syntymäpäivästä. Mikäli ilmoitus tehdään myöhemmin, peritään korotettu rekisteröintimaksu.

Varsa tunnistetaan hevospassin myöntämistä varten. Varsan tunnistamisesta vastaavat Suomen Hippoksen auktorisoimat henkilöt. Hevosjalostusliitoille tunnistustehtävät on delegoitu yhteistyösopimuksen mukaisesti. Tunnistajien yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.hevosjalostusliitot.fi.

Tunnistusasiakirjan on aina kuljettava hevosen mukana. Kadonneen tai tuhoutuneen tunnistusasiakirjan tilalle Suomen Hippos myöntää hakemuksesta kaksoiskappaleen, kun alkuperäisen tunnistusasiakirjan katoamisesta on annettu luotettava selvitys ja tunnistusasiakirja on mitätöity. Tunnistusasiakirjan uusiminen aiheuttaa hevoselle teurastuskiellon komission asetuksen mukaisesti.

5 Suomenhevosen kantakirja

Suomenhevosen kantakirja on suljettu kantakirja, johon merkitään vain yksilöitä, jotka polveutuvat puhtasrotuisista suomenhevosista. Kantakirja muodostuu pääosastosta, joka jakautuu perusluokkaan ja jalostusluokkaan. Suomenhevosen kantakirjan pääosaston perusluokkaan merkitään puhtasrotuiset suomenhevoset. Tarkemmat määritykset kantakirjaan merkitsemisen ehdoista löytyvät suomenhevosen jalostusohjesäännön kappaleesta 6.

Suomenhevosen kantakirjaan merkittyjen yksilöiden ravikilpailuoikeudesta ja oikeudesta kasvatuksen tukiin määrätään kappaleessa 6.2.

Perusluokka

Suomenhevosen kantakirjan perusluokkaan voidaan merkitä kaikki puhtasrotuiset suomenhevoset, jotka täyttävät kappaleessa 6. esitetyt kantakirjaan merkitsemiseen asetetut vaatimukset.

Jalostusluokka

Suomenhevosen kantakirjan jalostusluokkaan voidaan merkitä jalostusarvostelun perusteella kantakirjan pääosaston perusluokkaan merkityjä hevosia. Hevoset merkitään jalostusluokkaan suoritustensa ja terveysominaisuuksiensa perusteella. Tarkemmat vaatimukset löytyvät suomenhevosen

jalostusohjesäännön kappaleesta 8. Suomenhevosen kantakirjan jalostusluokassa on neljä jalostussuuntaa: juoksijahevossuunta, ratsuhevossuunta, pienhevossuunta sekä työ- ja käyttöhevossuunta.

6 Kantakirjaan merkitseminen

Suomenhevosten kantakirja luo jalostus- ja kilpailutoiminnalle luotettavan perustan, joka turvaa myös kasvattajien ja hevosenomistajien oikeudet.

Suomenhevosen kantakirjaan merkittävän yksilön tulee täyttää tunnistuslainsäädännön vaatimukset kappaleen 4. mukaisesti ja kantakirjaan merkitsemisen perusteet, jotka lueteltu kappaleessa 6.1. Yksilö, jolle on myönnetty muun kuin rekisteröidyn hevoseläimen tunnistusasiakirja, voidaan myöhemmin nostaa kantakirjaan rotu- ja sukutiedoilla, mikäli se täyttää kantakirjaan merkitsemisen vaatimukset.

Hevosten tunnistetiedot sekä polveutuminen tallennetaan Suomen Hippoksen ylläpitämään tietokantaan. Hevoset merkitään kantakirjaan yksilöllisellä UELN-numerolla.

Suomen Hippos ei vastaa toisten osapuolten tekemistä virheellisyyksistä kantakirjaan merkittävien hevosten tunnistamisessa eikä polveutumisessa.

6.1 Kantakirjaan merkitsemisen vaatimukset

Suomenhevosen kantakirjaan voidaan hakemuksesta merkitä yksilöt,

- jotka polveutuvat suomenhevosen kantakirjan pääosaston vanhemmista, ja
- jotka on tunnistettu kantakirjan sääntöjen mukaisesti (kappale 4.), ja
- joiden polveutuminen on vahvistettu, ja
- joiden isän orilicenssi on lunastettu astutusvuodelle, ja
- joiden osalta syntymätodistus on lunastettu oriinpitäjältä

Astutusten ja varsomisten ilmoittaminen

Suomenhevosten astutukset tulee olla tallennettuna astutusvuoden syyskuun 15. päivään mennessä. Astutusten ilmoittaminen on mahdollista sen jälkeen, kun oriille on aktivoitu vuosittainen orilicenssi. Myöhemmin ilmoitettujen astutusten käsittelystä peritään maksu. Mikäli oriinpitäjä ei ole aktivoinut orilicenssiä, on tämä mahdollista huolehtia varsan rekisteröinnin yhteydessä.

Suomenhevosvarsa on ilmoitettava kantakirjaan merkitsemistä varten kuukauden sisällä syntymäpäivästä. Mikäli ilmoitus tehdään myöhemmin, peritään rekisteröinnistä korotettu maksu. Varsan kasvattajaksi merkitään tamman omistaja varsomishetkellä tai taho, jolle on merkitty tamman hallintaoikeudensiirto kasvattajarekisterissä varsomishetkellä. Hallintaoikeuden siirtoa kasvattajarekisterissä ei tehdä varsan syntymän jälkeen.

Ulkomailla syntynyt varsa

Mikäli suomenhevonen syntyy ulkomailla, tulee se merkitä Suomen Hippoksen ylläpitämään kantakirjaan kantakirjan vaatimusten mukaisesti. Mikäli varsa tunnustetaan hevospassin myöntämistä varten ulkomailla, se voidaan merkitä suomenhevosen kantakirjaan ilman ravikilpailuoikeutta. Ulkomailla tunnustamisesta tulee sopia erikseen Suomen Hippoksen kanssa. Ravikilpailuoikeus voidaan myöntää ulkomailla syntyneelle varsalle kohdassa 6.2 määritellyn mukaisesti.

Polveutumismääritys

Kantakirjaan merkittävän yksilön polveutuminen tulee olla varmistettu dna-määrityksellä sekä isäänsä että emäänsä. Dna-näytteen polveutumismääritystä varten on oikeutettu ottamaan Suomen Hippoksen auktorisoimat henkilöt. Polveutumismäärityksestä peritään vahvistettu maksu. Polveutumismääritykseen otettua dna-näytettä voidaan hyödyntää tutkimustarkoitukseen Suomen Hippoksen luvalla.

Varsan nimeäminen

Kantakirjaan ei merkitä sellaisia hevosten nimiä, jotka ovat sopimattomia, aiheuttavat sekaannusta jo kantakirjaan merkittyjen nimien kanssa tai ovat virallisesti suojattuja kasvattajanimiä. Tarkemmat vaatimukset suomenhevosten nimeämiselle on esitetty erillisessä Suomen Hippoksen nimisäännössä. Jos hevoselle ei anneta hyväksyttävää nimiehdotusta, Suomen Hippoksella on oikeus nimetä hevonen. Kantakirjaan merkityn hevosen nimi voidaan vaihtaa kasvattajan suostumuksella ennen ensimmäistä osallistumista Suomen Hippoksen järjestämiin tai valvomiin tapahtumiin.

6.2 Kantakirjaan merkityn suomenhevosen ravikilpailuoikeus

Kantakirjaan merkitty suomenhevonen voidaan merkitä Suomen Hippoksen kilpailurekisteriin, jos sillä on ravikilpailuoikeus.

Ravikilpailuoikeutta voi anoa varsalle,

- joka täyttää suomenhevosen kantakirjan vaatimukset kappaleen 6.1. mukaisesti, ja
- jonka isä on merkitty kantakirjan jalostusluokkaan tamman astutushetkellä, ja
- jonka syntymätodistus on lunastettu oriinpitäjältä viimeistään syntymävuoden joulukuun viimeiseen päivään mennessä, ja
- joka on tunnustettu / jonka identiteetti on varmistettu Suomessa viimeistään syntymävuotta seuraavan vuoden maaliskuun viimeiseen päivään mennessä

Edellä olevasta poiketen ravikilpailuoikeuden saavat myös sellaisen kantakirjan jalostusluokkaan merkitsemättömän (= jalostusarvostelemattoman) oriin jälkeläiset, jotka ovat syntyneet kyseisen oriin omistajan astutushetkestä varsomishetkeen omistamista tammoista. Oriinomistajana tai -omistajina sekä tammanomistajana tai -omistajina on oltava sama henkilö tai samat henkilöt. Oriin ja tamman tulee olla saman henkilön, yhteisön tai samojen henkilöiden omistuksessa ja hallinnassa kaikissa rekistereissä astutushetkestä varsomishetkeen. Hevosten omistusoikeuksien tulee olla 100 %. Samaksi omistajaksi katsotaan myös perheenjäsenet seuraavissa tapauksissa: aviopuolisot, samassa taloudessa asuvat

avopuolisot, vanhempien ja lasten yhteisomistukset sekä alaikäisten sisarusten yhteisomistukset. Sukulaisuussuhde tulee pystyä todentamaan.

Ulkomailla syntynyt suomenhevosvarsa tulee merkitä syntymämaassaan kyseisen maan maakoodillisella mikrosirulla, ja hevosesta tulee täyttää tunnistuslomake. Ulkomailla tehtävästä tunnistamisesta tulee sopia erikseen Suomen Hippoksen kanssa. Ulkomailla mikrosirun asentaa ja tunnistuslomakkeen täyttää kyseisen maan auktorisoitu toimija. Tunnistuslomake toimitetaan Suomen Hippokseen, jossa hevoselle tehdään tietojen perusteella tunnistusasiakirja. Tullakseen merkityksi suomenhevosten ravikilpailurekisteriin, hevonen tulee tuoda Suomeen syntymävuoden joulukuun viimeiseen päivään mennessä. Hevosen identiteetti tulee varmistaa, ja siitä tulee ottaa dna-näyte polveutumismääritystä varten Suomessa syntymävuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. Mikäli varsa ei tuoda Suomeen syntymävuoden loppuun mennessä ja sen identiteettiä ei varmenneta syntymävuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä, ei hevoselle myönnetä ravikilpailuoikeutta.

Kasvattaja anoo varsalleen ravikilpailuoikeutta kantakirjaan merkitsemisen yhteydessä ja samalla sitoutuu noudattamaan suomenhevosten jalostusohjesääntöä ja Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjä, jotka löytyvät osoitteesta www.hippos.fi. Jos kasvattaja ei ano varsalle ravikilpailuoikeutta kantakirjaan merkitsemisen yhteydessä, tai hevosen omistaja poistaa hevosen ravikilpailuoikeiden kantakirjaan merkitsemisen jälkeen, ei ravikilpailuoikeutta voi anoa jälkeinpäin.

Ravikilpailuoikeuteen ovat oikeutettuja suomenhevosoriin astutusluettelon 120 ensimmäisen astutetun tamman jälkeläiset kaikki hedelmöittämistavat huomioon ottaen. Ravikilpailuoikeuteen eivät ole oikeutettuja 120. astutuksen jälkeen astutettujen tammojen jälkeläiset riippumatta siitä kuinka monta varsaa on syntynyt 120 ensimmäisestä astutetusta tammasta. Vuonna 2022 astutetuista tammoista lähtien ravikilpailuoikeuteen ovat vastaavalla tavalla oikeutettuja suomenhevosoriin astutusluettelon 100 ensimmäisen tamman jälkeläiset kaikki hedelmöittämistavat huomioon ottaen.

7 Tulostietojen kerääminen ja käyttäminen

Jalostusarvostelussa hyödynnetään Suomen Hippoksen järjestämissä jalostusarvostelutilaisuuksissa kerättävää tietoa hevosten ominaisuuksista. Hevosten kilpailutulos- ja jälkeläistiedot ovat käytettävissä Suomen Hippoksen tietokannasta sekä muista kotimaisista kilpailutietokannoista.

Suomessa on käytössä lisäksi BLUP-jalostusindeksi, joka lasketaan suomenhevosille ravikilpailutulosten perusteella. Indeksillä kuvaa hevosten perinnöllistä tasoa. BLUP-indeksi tulee sanoista Best Linear Unbiased Prediction eli paras lineaarinen harhaton ennuste.

Indeksien laskennassa otetaan huomioon kaikki käytettävissä oleva tieto hevosen suvusta, suorituksista sekä jälkeläisistä. Lisäksi laskennassa otetaan huomioon myös ympäristötekijät, jotka on pystytty tutkimuksissa todentamaan tuloksiin vaikuttaviksi. Indeksien laskennassa huomioon otetut ympäristötekijät ovat sukupuoli, ikä, ohjastaja, lähtörata ja -tapa, sekä yksittäinen lähtö.

Suomalainen BLUP-indeksi koostuu osaindekseistä, jotka muodostavat kokonaisindeksin. Kokonaisindeksissä painoarvot ovat 40 % aikaero, 25 % voittosumma, 25 % starttiintulo ja 10 % vuoden paras aika.

Indeksien lisäksi tuloksessa on ilmoitettu arvosteluvarmuus. Arvosteluvarmuus kuvaa, kuinka luotettavasti ennuste kuvaa hevosen todellista jalostusarvoa. Korkein mahdollinen arvosteluvarmuus on 1 eli 100 %. Arvosteluvarmuuteen vaikuttavat hevosen omien sekä jälkeläisten tulosten lukumäärä.

8 Suomenhevosen jalostusarvostelu

Suomenhevosten kantakirjan perusluokkaan merkitty hevonen voidaan siirtää jalostusluokkaan, mikäli se täyttää jalostusluokkaan asetetut vaatimukset. Jalostusluokkaan merkittävän hevosen suorituskyky ja muut ominaisuudet arvioidaan jalostusarvostelutilaisuudessa. Mikäli hevonen täyttää asetetut vaatimukset, voidaan se hyväksyä jalostusarvostelussa. Mikäli hevonen täyttää palkitsemisen vaatimukset, voidaan se palkita jalostusarvostelussa.

Tamma tai ori voidaan merkitä sille jalostussuunnalle, jonka vaatimukset se täyttää. Jalostusluokkaan merkitsemisestä tulee jalostussuunnan mukaisesti kirjainmerkintä hevosen tietoihin: J – juoksijahevossuunta, R – ratsuhevossuunta, P – pienhevossuunta ja T – työ- ja käyttöhevossuunta. Työ- ja käyttöhevossuunnalle arvosteltavat yksilöt erotellaan lisäksi suorituskokeen tekotavan mukaisesti T – työ- ja käyttöhevossuunta vetokokeella, Ta – työ- ja käyttöhevossuunta ajokokeella ja Tk – työ- ja käyttöhevossuunta käyttökokeella joko ratsastaen tai ajaen.

Jalostusarvostelun perusteet

Hevosen jalostusarvo arvioidaan yksilöarvostelun ja jälkeläisnäyttöjen perusteella. Jalostusarvostelu tapahtuu näyttelyssä yksilön suoritusten tai tamman jälkeläisnäyttöjen perusteella. Yksilöarvostelun perusteella jalostusluokkaan merkitty hevonen tai rakennetarkastettu tamma voidaan myöhemmin palkita jälkeläistensä perusteella.

Jalostusarvostelun yleiset vaatimukset

Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan suomenhevosen kantakirjaan merkityt vähintään 4-vuotiaat hevoset.

Jalostusarvosteluun ei ole oikeutettu osallistumaan tamma, joka on todistettavasti tiine vähintään 120 vuorokautta aiemmin suoritetusta astutuksesta, on varsonut enintään 150 vuorokautta aikaisemmin elävän varsan tai jonka varsa on kuollut enintään 90 vuorokautta aikaisemmin, mikäli tiineys on kestänyt vähintään 120 vuorokautta. Jälkeläisarvosteltava tai rakennetarkastettava tamma voidaan esittää jalostusarvostelussa kuitenkin em. aikarajoja noudattamatta.

Hevosen hyväksymisen edellytyksenä on, että hevonen on suorituksiltaan, luonteeltaan, liikkeiltään, rakenteeltaan ja terveydeltään jalostushevoiseksi sopiva. Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamiseksi hevosen on täytettävä määritetyt rakenne- ja terveysvaatimukset. Hevosen hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että hevonen saa jokaisesta rakennearvostelun arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä ja täyttää jalostussuunnittain määritellyt suoritusvaatimukset. Mikäli hevosen pisteissä on 5 tai 5,5

tai useampi 6 tai 6,5, voidaan antaa alempi palkinto kuin suoritukset edellyttäisivät. Heikentyneiden rakenne- tai terveysominaisuuksien perusteella hevosen palkintoa voidaan alentaa tai hevonen voidaan jättää palkitsematta kappaleen 8.8. mukaisesti.

Oriiden jalostusarvostelussa arvioidaan hevosen suoritukset, terveydentila, luonne, liikkeet ja rakenne sekä kuvataan hevosen suku. Tammojen jalostusarvostelussa arvioidaan hevosen suoritukset, yleinen terveydentila, luonne, liikkeet ja rakenne.

Hyvinvointi jalostusarvostelun lähtökohtana

Hevosten jalostusarvostelutilaisuudessa perustana on hevosten hyvinvointi (Eläinten hyvinvointilaki). Sairas hevonen ei ole oikeutettu osallistumaan jalostusarvosteluun. Jalostusarvostelutilaisuudessa eläinlääkäri tai lautakunnan puheenjohtaja voi keskeyttää hevosen suorituksen hevosen hyvinvointiin liittyvien seikkojen perusteella. Mikäli jalostusluokkaan merkityn hevosen jälkeläisillä todetaan haitallinen perinnöllinen vika tai sairaus, Suomen Hippoksen jalostusvaliokunta voi poistaa hevosen jalostuskäytöstä (kappale 8.8.). Joissakin tapauksissa ori voidaan jälkeläisarvostelun perusteella tai geenitestillä todeta vapaaksi perinnöllistä vikaa aiheuttavista geeneistä.

8.1 Jalostusarvostelun toteutus

8.1.1 Yksilöarvostelun toteutus

Jalostusarvosteluun kuuluvat seuraavat osiot:

- mittaus
 - rakennearvostelu
 - jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet
 - luonteen arviointi
- sekä oriilla eläinlääkärintarkastus ja lausuntoryhmän analyysi oriin suvusta ja suorituksista.

Suomenhevosoriiden yksilöarvosteluun kuuluu suomenhevosten lausuntoryhmän toimesta tehtävä kirjallinen sukuselvitys, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti suvun geneettiseen monimuotoisuuteen ja sanallinen lausunto oriin kilpailu-urasta. Sukuarviointi ei vaikuta oriin jalostusluokkaan merkitsemiseen.

Jalostusarvostelussa hyväksytty tai hylätty hevonen voidaan esittää jalostusarvostelussa uudelleen. Arvostelukertojen määrää ei ole rajoitettu. Jalostusarvostelutilaisuudessa hevosen voi esittää kerrallaan vain yhdelle jalostussuunnalle yksillä suorituskokeilla.

Hevosen luonteesta, suorituskokeista, rakenteesta ja terveydentilasta annettavien pisteiden arvosteluasteikko on 4–10. Arvostelussa voidaan käyttää puolikkaita pisteitä. Arvostelussa 10 vastaa arvosanaa kiitettävä, 9 erittäin hyvä, 8 hyvä, 7 hyvänpuoleinen, 6 tyydyttävä, 5 välttävä ja 4 hylätty.

8.1.1.1 Mittaus ja kuntoluokan arviointi

Jalostusarvosteltavasta hevosesta otetaan seuraavat mitat: säkäkorkeus, lautaskorkeus, rungon pituus, rinnan leveys, rinnan ympäryys ja etusäären ympäryys. Lisäksi lautasen leveys mitataan muilta kuin juoksijasuunnan hevosilta. Myös hevosen purenta tarkastetaan. Tammoilla tarkistetaan käsin mahdolliset kaviorustojen luutummat ja jalkaterveys. T-suunnalla määritetään vetokokeella esitettävän hevosen arviopaino.

Jalostusarvostelussa hevonen on esitettävä ilman pohjallisia tai kaviopohjan peittäviä kenkiä. Korkeusmittojen tuloksesta vähennetään mittauksen mukaan hokit ja kengät.

Kaikilta jalostusarvosteltavilta hevosilta määritetään kuntoluokka pistein yhdestä viiteen (1–5) kylkiluiden päällä olevan rasvakerroksen perusteella seuraavasti: 1 = erittäin laiha, 2 = laiha, 3 = normaali, 4 = lihava ja 5 = lihavahko ja 5 = lihava. Tarkentamiseen voidaan lisäksi käyttää + tai - merkkiä.

8.1.1.2 Rakennearvostelu

Hevosen rakenteesta arvostellaan tyypit (laatutyyppi, rotutyyppi ja sukupuolileima), runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys ja kestävyys sekä kaviot. Rakennepisteitä annetaan neljästä kymmeneen (4–10).

Rakenneominaisuuksista tehdään sanallinen lausunto ja lisäksi pisteytetään erikseen mainitut kohdat. Oriilla pisteytetään laatutyyppi, runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys ja kaviot. Tammoilla pisteytetään laatutyyppi, runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys sekä kaviot.

Liikkeiden säännöllisyyttä arvioitaessa otetaan huomioon sellaiset virheellisyydet, jotka heikentävät hevosen käyttöarvoa, kuten keriminen, melominen, hivuttaminen ja liikkeiden ahtaus.

8.1.1.3 Suorituskoheet sekä liikkeiden ja askellajien arvostelu

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskoheet. Suorituskoheiden toteutus on kuvattu jalostussuunnittain jäljempänä. Ori voidaan vapauttaa suorituskoheesta erittäin painavasta syystä eläinlääkärintodistuksen perusteella, mikäli sillä on palkintoluokkiin oikeuttavat kilpailusuoritukset.

Hevosen liikkeistä arvostellaan kaikilla suunnilla käynti ja ravi. Ratsu- ja pienhevossuunnalla arvioidaan myös laukka. Liikkeiden arvostelussa kiinnitetään huomiota hevosen liikemekaniikkaan ja liikkeiden hallintaan sekä juoksijahevosella ravivarmuuteen. Liikkeet arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4–10). J-suunnan suomenhevosen käyntiliikkeet arvostellaan vain sanallisesti. Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella arvosteltavasta hevosesta liikkeet arvostellaan vain sanallisesti.

Juoksijahevossuunta (J)

J-suunnalla oriit ja tammot suorittavat ajokokeen. Jälkeläistensä perusteella arvosteltaville tammoille ajokoe on vapaaehtoinen.

Ratsuhevossuunta (R)

Ratsusuunnalle hyväksyttävän hevosen on suoritettava hyväksytysti ratsastuskokeet, joihin kuuluvat askellajikoe, estekoe ja testiratsastus. Tamma voidaan hyväksyä R-suunnalle myös pelkällä ratsastettavuuskokeella. Jälkeläistensä perusteella arvosteltaville tammoille ratsastus- ja ratsastettavuuskoe on vapaaehtoinen.

Pienhevossuunta (P)

Pienhevossuunnalle arvosteltavan hevosen tulee suorittaa hyväksytysti joko ajettavuus- tai ratsastuskoe. Ratsastuskokeeseen kuuluu askellajikoe, testiratsastus sekä oriilla lisäksi estekoe. Jälkeläistensä perusteella arvosteltaville tammoille ajettavuus- tai ratsastettavuuskoe ovat vapaaehtoisia.

Työ- ja käyttöhevossuunta (T)

Työ- ja käyttösuunnan hevonen voidaan arvostella vetokokeella, ajettavuuskokeella tai käyttökokeella. Käyttökokeen voi suorittaa joko ajaen tai ratsastaen. Jälkeläistensä perusteella arvosteltaville tammoille veto-, ajettavuus- ja käyttökoe ovat vapaaehtoisia.

8.1.1.4 Luonteen arviointi

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4–10). Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella arvosteltavasta hevosesta luonne arvostellaan vain sanallisesti. Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Hevonen hylätään, mikäli sitä ei voida arvostella luonteen vuoksi. Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista muodostetaan hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepiste. Kokonaisluonnepisteessä painotetaan hevosen luonnetta suorituskokeen yhteydessä.

8.1.1.5 Oriiden eläinlääkärintarkastus

Näyttelyyn ilmoittamisen yhteydessä jalostusarvosteltavan oriin omistaja tai haltija täyttää ja vakuuttaa allekirjoituksellaan ilmoittautumisen, jossa annetaan selvitys oriille tehdyistä leikkauksista sekä mahdollisista sairauksista tai käyttäytymishäiriöistä. Ilmoitetut asiat voidaan kirjata oriin lausuntoon. Ilmoittaessaan oriin omistaja tai haltija suostuu samalla siihen, että oritta hoitanut eläinlääkäri voi pyynnöstä luovuttaa jalostusarvostelussa huomioitavia sairauksia ja vammoja koskevia lääkintä- ja hoitotietoja Suomen Hippokselle.

Oriiden tutkimuksessa kiinnitetään huomiota hevosen yleiskuntoon ja käyttäytymiseen. Erityisesti tutkitaan liikuntaelinten terveydentila, sukuelimet, iho ja hampaat. Oritta ei rauhoiteta tarkastukseen. Myös neurologinen tila otetaan huomioon. Tarvittaessa hevonen voidaan määrätä lisätutkimuksiin, esimerkiksi endoskopia-, rektaali- tai silmätutkimukseen.

Eläinlääkärintarkastukseen kuuluu sekä yleinen että ortopedinen terveydentilan tarkastus. Samassa yhteydessä tarkastetaan hevosen liikkeet suoralla uralla kovalla alustalla käynnissä ja ravissa sekä R- ja P-

suunnan hevosten liikkeet lisäksi ympyrällä liinalla juoksutettuna pehmeällä alustalla. Eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveydentilasta ja pisteyttää jalkojen terveyden asteikolla 4–10.

Oriin jaloista otetaan röntgenkuvat perinnöllisten kasvuhäiriömuutosten ja muiden löydösten kartoittamiseksi. Röntgenkuvauksen yhteydessä myös oriin hampaat ja purenta tarkastetaan. Työsuunnalle vetokokeella arvosteltavan oriin paino voidaan punnita vaa’alla eläinlääkärintarkastuksen yhteydessä, jolloin saatua tulosta käytetään oriin painona vetokokeessa. Tutkimukset tulee tehdä Suomen Hippoksen antamaan määräaikaan mennessä. Suomen Hippoksen näyttelyeläinlääkäri antaa lausunnon röntgenkuvista. Röntgenlausunto sekä suu- ja hammastarkastuslausunto liitetään jalostusarvostelulausuntoon.

Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella erikseen nimettyjen tamma- ja varsanäyttelyiden yhteydessä arvosteltavien oriiden eläinlääkärintarkastus tapahtuu ennen jalostusarvostelutilaisuutta omistajan valitseman eläinlääkärin toimesta ja omistajan kustannuksella. Sama eläinlääkäri suorittaa eläinlääkärintarkastuksen, röntgenkuvauksen ja suututkimuksen. Eläinlääkärin täyttämä tarkastuslomake palautetaan Hippokseen röntgenkuvien ja suutarkastuslomakkeen yhteydessä näyttelyn viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä. Eläinlääkärintarkastuksen vaatimukset ovat vastaavat orinäyttelyssä tapahtuvan tarkastuksen kanssa, mutta tarkastus sisältää lisäksi tarkastaneen eläinlääkärin sanallisen kuvauksen oriin luonteesta tutkimustilanteessa. Suomen Hippoksen eläinlääkäri pisteyttää jalkojen terveyden asteikolla 4–10 röntgenkuvien ja tarkastuslomakkeen perusteella.

Tarkemmat määrittelyt jalostusarvostelun rakenne- ja terveysominaisuuksista löytyvät kohdasta 6.8.

8.1.2 Jälkeläisarvostelu

Jalostusluokkaan merkittyjen oriiden ja tammojen sekä rakennetarkastettujen tammojen jälkeläisten kilpailu- ja jalostusarvostelutulokset tarkastellaan vuosittain jälkeläisarvostelun osalta.

Jälkeläisarvosteltavan oriin tulee olla merkitty jalostusluokkaan yksilöarvostelun perusteella. Tamma voidaan jalostusarvostelussa merkitä jalostusluokkaan suoraan sen jälkeläisten tulosten perusteella. Rakennetarkastettu tamma voidaan jälkeläisten tulosten perusteella siirtää jalostusluokkaan. Myös yksilöarvostelun perusteella jalostusluokkaan merkitty tamma voidaan myöhemmin jälkeläisarvostella jälkeläisten tulosten perusteella.

Oriin tai tamman ei tarvitse olla itse hyväksytty jalostusarvostelussa samalla suunnalla, jonka osalta jälkeläisarvostelu tehdään. Käyttökokeen suorittaneita hevosia ei palkita yksilöarvostelussa, mutta ne voidaan palkita myöhemmin jälkeläisarvostelussa.

Tarkemmat yleiset ja jalostussuuntakohtaiset määrittelyt löytyvät kappaleesta 8.6.

8.2 Juoksijahevossuunta (J)

Juoksijahevossuunnalle hyväksyttävän oriin tai tamman on oltava saavuttanut vaaditut ravikilpailutulokset ja sen tulee suorittaa ajokoe. Ori tai tamma voidaan palkita ravikilpailutulosten ja muiden ominaisuuksien perusteella jalostusarvostelussa I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa.

Juoksijas suunnan tammat voidaan arvostella edellisen vuoden tulosten perusteella ennen 30.6. järjestettävissä arvostelutilaisuuksissa.

8.2.1 Oriit

Hyväksyminen

Ori voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa J-suunnalla, kun ori on ravikilpailuissa vähintään 1600 metrin matkalla saavuttanut hyväksytyin ajan, joka kilometriä kohti laskettuna on

4-vuotiaana	1.33,0 tai parempi ja voittosumma vähintään 3500 euroa
5-vuotiaana	1.31,0 tai parempi ja voittosumma vähintään 7000 euroa
yli 5-vuotiaana	1.28,0 tai parempi ja voittosumma vähintään 14 000 euroa

Palkitseminen

Jalostusarvosteltu ori voidaan palkita, mikäli oriilla ei todeta vakavia rakenteellisia ja terveydellisiä heikkouksia ja ori on saavuttanut seuraavan suoritustason:

<i>I palkinto</i>	ennätys 1.22,0 tai voittosumma 4-vuotiaana 40 000 euroa, 5-vuotiaana 60 000 euroa sekä 6-vuotiaana ja sitä vanhempana 100 000 euroa.
<i>II palkinto</i>	ennätys 1.24,0 tai voittosumma 4-vuotiaana 20 000 euroa, 5-vuotiaana 30 000 euroa sekä 6-vuotiaana ja sitä vanhempana 50 000 euroa.
<i>III palkinto</i>	ennätys 1.25,0 tai voittosumma 4-vuotiaana 15 000 euroa, 5-vuotiaana 20 000 euroa sekä 6-vuotiaana ja sitä vanhempana 30 000 euroa.

6-vuotiaan ja vanhemman oriin on täytettävä sekä ennätys- että voittosummavaatimukset.

Juoksijas suunnan oriit voidaan arvostella edellisen vuoden tulosten perusteella ennen 30.4. järjestettävissä arvostelutilaisuuksissa.

8.2.2 Tammat

Hyväksyminen

Tamma voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa J-suunnalla, kun tamma on ravikilpailuissa vähintään 1600 metrin matkalla saavuttanut hyväksytyin ajan, joka kilometriä kohden laskettuna on

4-vuotiaana 1.45,0 tai parempi

5-vuotiaana 1.43,0 tai parempi

yli 5-vuotiaana 1.40,0 tai parempi

Palkitseminen

4-vuotiaana

I palkinto ennätys 1.30,0 tai parempi

II palkinto 1.33,0 tai parempi

III palkinto 1.36,0 tai parempi

5-vuotiaana

I palkinto ennätys 1.28,0 tai parempi

II palkinto 1.31,0 tai parempi

III palkinto 1.34,0 tai parempi

yli 5-vuotiaana

I palkinto ennätys 1.25,0 tai parempi

II palkinto 1.28,0 tai parempi

III palkinto 1.31,0 tai parempi

Suorituskokeet

Ajokoe

J-suunnalla yksilöarvosteltavalle hevoselle tehdään ajokoe, jonka suorittavat kaksi lautakunnan ajotuomaria. Ajotuomarit arvioivat hevosien luonteen ja raviliikkeiden mekaniikan asteikolla 4–10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Raviliikkeiden arvostelussa pääpaino on nopeassa ravissa. Ajokokeessa arvioidaan myös liikkeiden säännöllisyys, joka otetaan huomioon jalka-asentojen ja liikkeiden säännöllisyyden kokonaisarvostelussa. Hevosien kilpailu-uran laukkaprosentti vaikuttaa liikepisteisiin. Luonne ja liikkeet kuvataan myös sanallisesti.

Hevosien tulee olla asiallisesti valjastettu Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjen mukaan. Ajokoe voidaan suorittaa joko harjoitus- tai kilpakärryistä, kuitenkin niin että takajalkojen liikkeet ovat nähtävissä.

Ori voidaan vapauttaa ajokokeesta poikkeustapauksessa painavista terveydellisistä syistä. Oriin edustajan on ilmoitettava asiasta orinäyttelyn ilmoittautumisen yhteydessä ja esitettävä asiasta eläinlääkärintodistus.

Käyttöpisteet:

Raviliikkeet	4–10 pistettä
Luonne	4–10 pistettä

8.3 Ratsuhevossuunta (R)

Ratsuhevossuunnalle hyväksyttävän oriin on suoritettava hyväksyty suorituskoe, joka sisältää askellajikokeen, estekokeen sekä testiratsastuksen. Ori voidaan palkita jalostusarvostelussa sen suoritus- ja rakenne pisteiden tai kilpailutulosten perusteella I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa.

Ratsuhevossuunnalla tamman on suoritettava hyväksytysti ratsastus- tai ratsastettavuuskokeet. Ratsastuskokeeseen kuuluvat askellajikoe, estekoe ja testiratsastus. Ratsastettavuuskoe sisältää askellajien arvostelun sekä oman että testiratsastajan esittämänä ja testiratsastuksen. Ratsastuskokeilla arvosteltava tamma voidaan suoritus- ja rakenne pisteiden tai kilpailusuoritusten perusteella palkita I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa. Ratsastettavuuskokeen perusteella tamma voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa, mutta se voidaan palkita vain kilpailusuoritusten perusteella.

8.3.1 Oriit

Hyväksyminen

Ori voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa ratsusuunnalla, mikäli se suorittaa jalostusarvostelutilaisuudessa hyväksytyt ratsastuskokeet. Hyväksymiseen oriin tulee saada jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä ja rakenne pisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 30.

Jalostusarvosteluun osallistumiseen vaadittavat kilpailutulokset

5-vuotiaan ja sitä vanhemman oriin tulee olla saavuttanut asetetut kilpailutulokset osallistuakseen jalostusarvosteluun. Kilpailutulokset määritellään ikäluokittain. Tulokset tulee olla saavutettu ennen jalostusarvosteluun ilmoittautumista. Tulokset tulee toimittaa ilmoittautumisen yhteydessä.

5-vuotiaalla oriilla tulee olla saavutettuna vähintään yksi hyväksytty tulos virallisissa este-, koulu-, kenttä- tai valjakkoajokilpailussa. 5-vuotiskeväänä esitettävältä oriilta hyväksytään myös hyväksytty tulos suomenhevosten laatuarvostelufinaalista.

6-vuotiaana oriilla tulee olla saavutettu vähintään yksi seuraavista kilpailutuloksista vähintään seuratason kilpailuista.

Esteratsastus:	90 cm enintään 4 virhepistettä perusradalta
Kouluratsastus:	helppo B 60 % tulos
Kenttäratsastus:	harrasteluokasta hyväksytty kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
Valjakkoajo:	valjakkoajon helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos ja koulukokeessa vähintään 60 % tulos

Sijoittunut laatuarvostelufinaalissa 5-vuotiaana

7-vuotiaalla ja vanhemmalla oriilla tulee olla saavutettuna vähintään yksi seuraavista tuloksista vähintään seuratason kilpailusta:

Esteratsastus:	100 cm enintään 4 virhepistettä perusradalta tai sijoittunut kasvattajakilpailussa
Kouluratsastus:	helppo A 60 % tulos tai sijoittunut kasvattajakilpailussa
Kenttäratsastus:	tutustumisluokan kenttäkilpailussa tai suomenhevosten helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
Valjakkoajo:	helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos ja koulukokeesta vähintään 62 % tulos

Jalostusarvostelutilaisuuden ratsastuskokeet

Jalostusarvostelutilaisuudessa oriin tulee suorittaa askellaji- ja estekokeet sekä testiratsastus.

Askellajikokeet

Askellajikokeessa arvioidaan hevosen kaikki askellajit sekä kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, rentoa, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä, joustavaa ja lennokasta. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta, kevyttä ja lennokasta. Hevosen tulee kantaa itsensä kaikissa askellajeissa.

Askellajikoe I suoritetaan oman ratsastajan kanssa. Vaatimukset määritellään ikäluokittain.

- 4-vuotiaan oriit suorittavat suomenhevosoriiden jalostusarvosteluohjelman 1, (ohjelma: 4-vuotiaille oriille 2016).
- 5-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat suomenoriiden jalostusarvosteluohjelman 2. (ohjelma: 5-vuotiaat ja vanhemmat oriit 2016).

Hevosen tulee liikkua ikäisekseen sopivassa muodossa ja tasapainossa.

Askellajikoe II suoritetaan testiratsastajan kanssa. Tasovaatimukset ovat vastaavat kuin oman ratsastajan kanssa suoritettavassa ohjelmassa. Askellajien arviointi jatkuu testiratsastajan kanssa. Testiratsastaja antaa arvioinnin hevosen ratsastettavuudesta. Testiratsastaja kiinnittää erityistä huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen, tasapainoon sekä kykyyn lyhentää ja pidentää askelta.

Irtohyppy tai estekoe

4-vuotiaat oriit

4-vuotiaat oriit voivat suorittaa irtohyppytyksen vain kevään arvostelutilaisuuksissa. Tämän jälkeen esitettävät oriit suorittavat testin 5-vuotiaiden vaatimusten mukaisesti.

4-vuotiaat oriit suorittavat irtohyppytykskokeen. Irtohyppytyks suoritetaan kolmen esteen pysty–pysty–okseri-sarjalla. Esteet ovat puomiesteitä. Varsinaisena arvosteluesteenä on nousuokseri, pystyt ovat apuesteit. Arvosteluesteen vähimmäiskorkeus on 110 cm. Esteitä voidaan korottaa 120 cm asti, mikäli hevonen vaikuttaa kyykkäältä.

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat estekokeen ratsain kuuden esteen radalla:

1. Okseri edestä 85 cm, takaa 90 cm ja pituus 100 cm.
2. Pysty 90 cm
3. Lankkupysty 90 cm
4. Okseri edestä 85 cm, takaa 90 cm ja pituus 100 cm
5. Porttipysty 90 cm
6. Sarja pysty 85 cm, okseri, edestä 85 cm, takaa 90 cm ja pituus 100 cm sarjaväli 10,40 m, pienhevosilla sarjaväli 9,70 cm.

Esteiden 3 ja 4 väli on 21 metriä.

5-vuotiailta oriilta vähennetään ensimmäisen kierroksen estekorkeudesta 10 cm.

Verryttelyesteinä ovat 2. ja 1. madallettuina. Varsinaisessa testissä perusrata hypätään kokonaan ilmoitetuilla estekorkeuksilla. Tämän jälkeen toisella kierroksella hypätään korotettuna esteet 3–6. Lisäksi voidaan pyytää hyppäämään vielä muita esteitä, joita voidaan korottaa, mikäli hevonen vaikuttaa kyvykkäältä. Pudotukset ja kiellot vaikuttavat hevosen arvosteluun. Mikäli hevonen kieltää kolmesti estekokeen aikana perusradalla, suoritus hylätään.

Irtohyppytyksessä ja estekokeessa arvioidaan 1) tekniikka 2) kapasiteetti ja laukka sekä 3) asenne ja yhteistyöhalu pistein 4–10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

Luonteen arvostelu

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4–10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista muodostetaan hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepiste. Kokonaisluonnepisteessä painotetaan suorituskokeiden luonnepisteitä.

Pisteytys ja palkitseminen

Suorituskokeiden pisteytys

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna askellajipisteiden keskiarvosta, estepisteiden keskiarvosta ja ratsastettavuus- sekä luonnepisteistä. Keskiarvo lasketaan yhden desimaalin tarkkuudella.

Eri osakokeista pisteet muodostuvat seuraavasti:

Käynti	4–10 pistettä
Ravi	4–10 pistettä
Laukka	4–10 pistettä
Askellajipisteiden keskiarvo	4–10 pistettä
Tekniikka	4–10 pistettä
Kapasiteetti ja laukka	4–10 pistettä
Estepisteiden keskiarvo	4–10 pistettä
Testiratsastajan pisteet, ratsastettavuus	4–10 pistettä
Askellajikokeen kuuliaisuus ja yhteistyökyky	4–10 pistettä
Estekokeen asenne ja yhteistyöhalu	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Eläinlääkärin tarkastuksen luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Palkitseminen

Oriin palkitseminen määräytyy kokonaisarvostelun perusteella. Palkitsemiseen vaikuttavat sekä rakennettä suoritusominaisuudet. Suorituskoepisteet määräävät hevosen palkinnon, mikäli rakennepisteet ovat kyseiselle palkintoluokalle riittävät. Terveysominaisuudet voivat laskea palkintoa kohdan 8.8. mukaisesti.

4-vuotiaat oriit

4-vuotiaat oriit voidaan hyväksyä, mutta niitä ei palkita. Hyväksymiseen oriin tulee saada jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä. Rakennepisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 30. Suorituspisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 28.

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit

<i>I palkinto</i>	suorituskoee vähintään 34	rakenne vähintään 38 (ka 7,6)
<i>II palkinto</i>	suorituskoee vähintään 31	rakenne vähintään 36 (ka 7,2)
<i>III palkinto</i>	suorituskoee vähintään 28	rakenne vähintään 34 (ka 6,8)

Hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä. Rakennepisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 30. Suorituspisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 22.

Palkitsemiseen oikeuttavat kilpailutulokset

Ori voidaan palkita myös kilpailusuoritusten perusteella, mikäli oriilla ei ole todettu vakavia rakenteellisia tai terveydellisiä heikkouksia. Kilpailutulokset voidaan hankkia useammasta eri lajista eikä niiden saavuttamiseen ole aikarajoitusta. Tulokset tulee toimittaa ilmoittautumisen yhteydessä. Oriin tulee kuitenkin suorittaa jalostusarvostelutilaisuudessa vaaditut suorituskokeet. Mikäli oriilla on palkitsemiseen oikeuttavat kilpailutulokset, rakennepisteet eivät vaikuta palkitsemiseen.

Palkintoihin oikeuttavat minimivaatimukset ovat seuraavat:

vähintään **kansallisen tason luokka**

kouluratsastus helppo A

- esteratsastus 100 cm/110 cm
- kenttäratsastus sh-helppo
- valjakkoajo vaativa

<i>I palkinto</i>	esteratsastus:	12 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta, joista vähintään neljä 110 cm tasolla
	kouluratsastus:	12 sijoitusta tai yli 66 % tulosta
	kenttäratsastus:	6 sijoitusta
	valjakkoajo:	6 sijoitusta kokonaiskilpailussa

<i>II palkinto</i>	esteratsastus:	8 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta,
	kouluratsastus:	8 sijoitusta tai yli 65 % tulosta
	kenttäratsastus:	4 sijoitusta
	valjakkoajo:	4 sijoitusta kokonaiskilpailuissa
<i>III palkinto</i>	esteratsastus:	6 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta,
	kouluratsastus:	6 sijoitusta tai yli 64 % tulosta
	kenttäratsastus:	3 sijoitusta
	valjakkoajo:	3 sijoitusta kokonaiskilpailusta

8.3.2 Tammat

Hyväksyminen

Tamma voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa, mikäli se suorittaa hyväksytysti ratsastus- tai ratsastettavuuskokeet. Hyväksymiseen tamman tulee saada jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä ja rakenne pisteiden keskiarvon on oltava vähintään 6,0. Mikäli tamma tulee hylätyksi ratsastuskokeissa, mutta täyttää ratsastettavuuskokeen vaatimukset, voidaan hevonen esittää ratsastettavuuskokeella samassa arvostelutilaisuudessa.

Jalostusarvostelun suorituskokeet

Ratsastettavuuskoe

Tamma voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa ratsastettavuuskokeen perusteella. Ratsastettavuuskokeella arvioitava tamma voidaan palkita vain kilpailutulosten perusteella.

Ratsastettavuuskokeessa tamman tulee esittää kaikki askellajit suoralla ja kaarevalla uralla molempiin suuntiin ja sen tulee pystyä tekemään siirtymisiä askellajien välillä sekä askellajien sisällä. Lisäksi tamman tulee

- pysähtyä (5 sekuntia)
- peruuttaa
- esittää ravissa 10 m voltti
- esittää laukassa 20 m ympyrä

Askellajien arvostelu tehdään sekä oman että testiratsastajan kanssa. Kokeessa arvioidaan 1) käynti 2) ravi 3) laukka sekä 4) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Ratsastettavuuden arvioinnin tekee testiratsastaja. Testiratsastaja kiinnittää erityistä huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja tasapainoon sekä kykyyn lyhentää ja pidentää askelta.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, rentoa, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä, joustavaa ja lennokasta. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta, kevyttä ja lennokasta. Hevosen tulee kantaa itsensä kaikissa askellajeissa.

Ratsastuskokeet

Tamma voidaan palkita I, II tai III palkinnolla, mikäli se suorittaa askellaji- ja estekokeet. Askellajikokeena suoritetaan Suomenhevostammojen jalostusarvostelu -ohjelma.

Askellajien arvostelu tehdään sekä oman että testiratsastajan kanssa. Kokeessa arvioidaan 1) käynti 2) ravi 3) laukka sekä 4) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Ratsastettavuuden arvioinnin tekee testiratsastaja. Testiratsastaja kiinnittää erityistä huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja tasapainoon sekä kykyyn lyhentää ja pidentää askelta.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, rentoa, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä, joustavaa ja lennokasta. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta, kevyttä ja lennokasta. Hevosen tulee kantaa itsensä kaikissa askellajeissa.

Estekoe suoritetaan neljällä esteellä:

1. Okseri	edestä 85 cm, takaa 90 cm ja pituus 100 cm
2. Pysty	90 cm, kolme puomia, ei maapuomia
3. Porttipysty	85 cm (puomi ylimmäisenä)
4. Sarja	pysty 85 cm maapuomilla, okseri edestä 85 cm, takaa 90 cm ja pituus 100 cm, sarjaväli 10,30 m, pienhevosten sarjaväli 9,70 m

Verryttelyesteinä ovat kaikki radan esteet madallettuina. Varsinaisessa testissä perusrata hypätään kokonaan ilmoitetuilla estekorkeuksilla. Tämän jälkeen esteitä voidaan korottaa, mikäli hevonen vaikuttaa kyvykkäältä. Pudotukset ja kiellot vaikuttavat hevosen arvosteluun. Mikäli hevonen kieltää perusradalla kolmesti estekokeen aikana, suoritus hylätään.

4- ja 5-vuotiailta tammoilta vähennetään estekorkeudesta 10 cm. Pienhevosten sarjaväli on 9,70 m. Estekokeessa arvioidaan 1) tekniikka 2) kapasiteetti ja laukka sekä 3) asenne ja yhteistyöhalu pistein 4–10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Lautakunnan jäsenet tai toimihenkilöt seuraavat myös verryttelyä.

Pisteytys ja palkitseminen

Suorituskokeiden pisteytys

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna askellajipisteiden keskiarvo, estepisteiden keskiarvo, ratsastettavuus ja luonne.

Eri osakokeista pisteet muodostuvat seuraavasti:

Käynti	4–10 pistettä
Ravi	4–10 pistettä
Laukka	4–10 pistettä
Askellajipisteiden keskiarvo	4–10 pistettä

Tekniikka	4–10 pistettä
Kapasiteetti ja laukka	4–10 pistettä
Estepisteiden keskiarvo	4–10 pistettä

Testiratsastajan pisteet, ratsastettavuus	4–10 pistettä
--	----------------------

Askellajikokeen kuuliaisuus ja yhteistyökyky	4–10 pistettä
Estekokeen asenne ja yhteistyöhalu	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Palkitseminen jalostusarvostelussa

Tamma voidaan palkita, mikäli se suorittaa ratsastuskokeet. Tamman palkitseminen määräytyy kokonaisarvostelun perusteella. Palkitsemiseen vaikuttavat sekä rakenne- että suoritusominaisuudet. Suorituskoepisteet määräävät hevosien palkinnon, mikäli rakenne- ja suoritusominaisuudet ovat kyseiselle palkintoluokalle riittävät. Terveysominaisuudet voivat laskea palkintoa kohdan 8.8. mukaisesti.

I palkinto	suorituskoepisteitä vähintään 34	rakennepisteiden keskiarvo vähintään 7,6
II palkinto	suorituskoepisteitä vähintään 30	rakennepisteiden keskiarvo vähintään 7,2
III palkinto	suorituskoepisteitä vähintään 26	rakennepisteiden keskiarvo vähintään 6,8

Palkitsemiseen oikeuttavat kilpailutulokset

Tamma voidaan palkita myös kilpailusuoritusten perusteella. Kilpailutulokset voi hankkia useammasta eri lajista, ja tammoilla niiden saavuttamiseen ei ole aikarajoitusta. Tulokset tulee toimittaa ilmoittautumisen yhteydessä. Tamman tulee kuitenkin suorittaa jalostusarvostelutilaisuudessa joko ratsastettavuus- tai ratsastuskokeet. Mikäli tammalla on palkitsemiseen riittävät kilpailutulokset, rakennepisteet eivät vaikuta palkitsemiseen.

vähintään kansallisen tason luokka

- kouluratsastus: helppo A
- esteratsastus: 100 cm/110 cm
- kenttäratsastus: sh-helppo
- valjakkoajo: vaativa

<i>I palkinto</i>	esteratsastus:	8 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta, joista vähintään kaksi 110 cm tasolla
	kouluratsastus:	8 sijoitusta tai yli 64 % tulosta
	kenttäratsastus:	4 sijoitusta
	valjakkoajo:	4 sijoitusta kokonaiskilpailusta
<i>II palkinto</i>	esteratsastus:	6 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta,
	kouluratsastus:	6 sijoitusta tai yli 63 % tulosta
	kenttäratsastus:	3 sijoitusta
	valjakkoajo:	3 sijoitusta kokonaiskilpailusta
<i>III palkinto</i>	esteratsastus:	4 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta perusradalta,
	kouluratsastus:	4 sijoitusta tai yli 62 % tulosta
	kenttäratsastus:	2 sijoitusta
	valjakkoajo:	2 sijoitusta kokonaiskilpailusta

8.4 Pienhevossuunta (P)

Pienhevossuunnalle hyväksyttävän oriin tai tamman säkä- ja lautaskorkeuden tulee olla enintään 148 cm. Pienhevosoriin tai -tamman tulee suorittaa hyväksytysti joko ajettavuus- tai ratsastettavuuskoe. Ori voidaan palkita jalostusarvostelussa sen suoritus- ja rakennepisteiden tai kilpailutulosten perusteella I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa.

Ajettavuus- tai ratsastettavuuskokeen suorittanut tamma voidaan palkita jalostusarvostelussa sen suoritus- ja rakennepisteiden tai kilpailutulosten perusteella I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa.

8.4.1 Oriit

Hyväksyminen

Ori voidaan hyväksyä pienhevossuunnalle, jos se suorittaa hyväksytysti ratsastuskokeen tai ajettavuuskokeen. Lisäksi oriin tulee saada jokaisesta arvostelukohdasta vähintään viisi pistettä ja rakennepisteiden yhteismäärän on oltava vähintään 30.

Jalostusarvostelutilaisuuden ratsastuskokeet

Ratsastuskoe

Ratsastuskokeeseen kuuluvat askellaji- ja estekoe sekä testiratsastus.

Askellajikoe ja testiratsastus

Askellajikokeessa arvioidaan 1) käynti 2) ravi 3) laukka sekä 4) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Askellajien arvostelu suoritetaan sekä oman ratsastajan että testiratsastajan kanssa. Ratsastettavuuden arvioinnin tekee testiratsastaja. Testiratsastaja kiinnittää erityistä huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja tasapainoon sekä kykyyn lyhentää ja pidentää askelta.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä ja joustavaa. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta ja kevyttä. Hevosen tulee kantaa itsensä kaikissa askellajeissa.

4- ja 5-vuotiaan oriin tulee esittää kaikki askellajit suoralla ja kaarevalla uralla molempiin suuntiin, ja sen tulee pystyä tekemään siirtymisiä askellajien välillä sekä askellajien sisällä. Lisäksi oriin tulee

- pysähtyä (5 sekuntia)
- peruuttaa
- esittää ravissa 10 m volttti
- esittää laukassa 20 m ympyrä

6-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat askellajikokeen kouluohjelman muodossa. Askellajikokeena suoritetaan Suomenpienhevosoriiden jalostusarvostelu -ohjelma, 6-vuotiaat ja vanhemmat oriit (rata A).

Estekoe

Estekokeessa arvostelukohdat ovat 1) tekniikka, 2) kapasiteetti ja laukka sekä 3) asenne ja yhteistyöhalu. Pisteitä annetaan 4–10, puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

4-vuotiaat oriit

4-vuotiaat oriit suorittavat kevätkaudella irtohypytyksen. Irtohypytyks suoritetaan kolmen esteen pysty–pysty–okseri-sarjalla. Esteet ovat puomiesteitä. Varsinaisena arvostelu esteenä on nousuokseri, pystyt ovat apuesteit. Arvostelu esteen vähimmäiskorkeus on 80 cm. Esteitä voidaan korottaa, mikäli hevonen vaikuttaa kyvykkäältä.

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat esteradan, joka koostuu neljästä esteestä. Kaikki esteet ovat puomiesteitä. Rataan kuuluvat pysty-okseri-sarja (kahden askeleen väli n. 10 m). Muut esteet ovat pysty ja okseri. Esteiden vähimmäiskorkeus on 70 cm. Esteitä voidaan korottaa, mikäli hevonen vaikuttaa kyvykkäältä.

Verryttelyesteinä ovat 2. ja 1. madallettuina. Varsinaisessa testissä perusrata hypätään kokonaan ilmoitetuilla estekorkeuksilla. Tämän jälkeen toisella kierroksella rata hypätään korotettuna. Lisäksi voidaan pyytää hyppäämään vielä muita esteitä, joita voidaan korottaa, mikäli hevonen vaikuttaa kyvykkäältä. Pudotukset ja kiellot vaikuttavat hevosen arvosteluun. Mikäli hevonen kieltää kolmesti estekokeen perusradan aikana, suoritus hylätään.

Ajettavuuskoe

Ajettavuuskokeessa arvioidaan 1) käynti, 2) ravi sekä 3) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Askellajien arvostelu suoritetaan sekä oman että testiohjastajan kanssa. Ajettavuuden arvioinnin tekee testiohjastaja. Testiohjastaja kiinnittää erityisesti huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja toimivuuteen. Laukan arvostelu suoritetaan vapaana tai liinassa esitettynä.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, tasapainoista ja joustavaa. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta ja kevyttä.

4-vuotiaat oriit suorittavat ajokokeen, jossa niiden tulee esittää käynti ja ravi suoralla ja kaarevalla uralla molempiin suuntiin ja niiden tulee pystyä tekemään siirtymisiä askellajien välillä sekä askellajien sisällä. Lisäksi oriiden tulee esittää pysähdys (5 s) ja peruutus.

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit suorittavat tehtäväpainottoisen ajokokeen. Kun tuomari antaa luvan, aloitetaan ohjelma. Vaaditut tehtävät voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. Ajoalue on noin 20 x 40 metriä.

Ajokokeessa hevosen tulee olla asiallisesti valjastettu.

Oriin tulee suorittaa:

- Pysähdys 5 s
- Pysähdys 5 s ja peruutus 3–6 askelta
- Temponlisäys / askeleen pidennys käynnissä ja ravissa
- Pujottelu ravissa 3 kartiota, välit 12 m
- Siirtymä: ravi - käyntiä 4–6 askelta - ravi
- Ravissa ympyrä (halkaisija 20 m) kumpaankin suuntaan

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna askellajien pisteiden keskiarvosta ja testiohjastan antamista ajettavuuskokeen pisteistä x 2 ja luonnepisteestä.

Pisteet ja palkitseminen

Ratsastuskokeiden pisteet:

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna askellajipisteiden keskiarvosta ja estepisteiden keskiarvosta sekä ratsastettavuus- ja luonnepisteistä.

Eri osakokeista pisteet muodostuva seuraavasti:

Käynti	4–10 pistettä
Ravi	4–10 pistettä
Laukka	4–10 pistettä
Askellajipisteiden keskiarvo	4–10 pistettä
Tekniikka	4–10 pistettä
Kapasiteetti ja laukka	4–10 pistettä
Estepisteiden keskiarvo	4–10 pistettä
Testiratsastajan pisteet, ratsastettavuus	4–10 pistettä
Askellajikokeen kuuliaisuus ja yhteistyökyky	4–10 pistettä
Estekokeen asenne ja yhteistyöhalu	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Eläinlääkärintarkastuksen luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Ajettavuuskokeiden pisteet:

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna ajettavuuskokeen askellajien pisteiden keskiarvosta ja ajettavuuskokeen pisteistä x 2 ja luonnepisteestä.

Eri osakokeista pisteet muodostuvat seuraavasti:

Käynti	4–10 pistettä
Ravi	4–10 pistettä
Laukka	4–10 pistettä
Askellajipisteiden keskiarvo	4–10 pistettä

Testiohjastajan pisteet, ajettavuus	4–10 pistettä x 2
Ajettavuuskokeen kuuliaisuus ja yhteistyökyky	4–10 pistettä
Asenne ja yhteistyöhalu laukan esittämisessä	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Eläinlääkärin luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Palkitseminen

Oriin palkitseminen määräytyy kokonaisarvostelun perusteella. Palkitsemiseen vaikuttavat sekä rakennettä suoritusominaisuudet. Suorituskoepisteet määräävät hevosen palkinnon, mikäli rakennepisteet ovat kyseiselle palkintoluokalle riittävät.

I palkinto	suorituskoee vähintään 34	rakenne vähintään 38 (ka 7,8)
II palkinto	suorituskoee vähintään 30	rakenne vähintään 36 (ka 7,2)
III palkinto	suorituskoee vähintään 26	rakenne vähintään 34 (ka 6,8)

Hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä. Rakennepisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 30, ja suorituspisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 22.

Kilpailutulokset

Ori voidaan palkita myös kilpailusuoritusten perusteella, mikäli oriilla ei ole vakavia rakenteellisia tai terveydellisiä heikkouksia. Kilpailutulokset tulee toimittaa ilmoittautumisen yhteydessä. Kilpailutulokset voidaan hankkia useammasta eri lajista. Kilpailusuoritukset eivät kuitenkaan korvaa suorituskoetta, vaan oriin tulee osallistua joko ratsastettavuus- tai ajettavuuskokeeseen.

Kilpailutulokset tulee saavuttaa vähintään **aluetason kilpailuissa** vähintään seuraavilla tasoilla:

- kouluratsastus helppo A
- esteratsastus 90 cm
- kenttäratsastus harraste
- valjakkoajo helppo vaativa

Palkitsemiseen oikeuttavat tulosvaatimukset ovat:

I palkinto	
Kouluratsastus:	10 sijoitusta tai vähintään 62 % tulosta helppo A tasolta.
Esteratsastus:	10 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta 90 cm tasolta.

Kenttäratsastus: 5 sijoitusta harrasteluokasta, tai hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä.

Valjakkoajo: 5 sijoitusta kokonaiskilpailusta

II palkinto

Kouluratsastus: 6 sijoitusta tai vähintään 62 % tulosta helppo A tasolta

Esteratsastus: 6 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta vähintään 90 cm tasolta

Kenttäratsastus: 3 sijoitusta harrasteluokasta tai hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä.

Valjakkoajo: 3 sijoitusta kokonaiskilpailusta

III palkinto

Kouluratsastus: 4 sijoitusta tai vähintään 62 % tulosta helppo A tasolta

Esteratsastus: 4 sijoitusta tai virhepisteetöntä suoritusta vähintään 90 cm tasolta

Kenttäratsastus: 2 sijoitusta harrasteluokasta tai hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä.

Valjakkoajo: 2 sijoitusta kokonaiskilpailusta

8.4.2 Tammat

Hyväksyminen

Tamma voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa pienhevossuunnalle, mikäli se suorittaa hyväksytysti ratsastus- tai ajettavuuskokeen. Lisäksi tamman tulee saada jokaisesta arvostelukohdasta vähintään viisi pistettä ja rakennepisteiden yhteismäärän on oltava vähintään 30.

Ratsastuskoe:

Ratsastuskokeeseen kuuluvat askellajikoe ja testiratsastus. Askellajien arvostelu tehdään sekä oman että testiratsastajan kanssa.

Askellajikokeessa arvioidaan 1) käynti 2) ravi 3) laukka sekä 4) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Lisäksi ratsastettavuus arvioidaan asteikolla 4–10, jolloin kiinnitetään huomiota erityisesti hevosen toimivuuteen kokeen aikana. Askellajien arvostelu suoritetaan sekä oman ratsastajan että testiratsastajan kanssa. Ratsastettavuuden arvioinnin tekee testiratsastaja. Testiratsastaja kiinnittää erityistä huomiota hevosen yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja tasapainoon sekä kykyyn lyhentää ja pidentää askelta.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä ja joustavaa. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta ja kevyttä. Hevosen tulee kantaa itsensä kaikissa askellajeissa.

Ratsastuskokeeseen osallistuvat tammat suorittavat Suomenpienhevestammojen jalostusarvostelu - ohjelman (rata B).

Ajettavuus

Ajettavuuskokeeseen kuuluvat ajokoe sekä oman että testiohjastajan kanssa.

Ajettavuuskokeessa arvioidaan 1) käynti, 2) ravi sekä 3) kuuliaisuus ja yhteistyökyky. Askellajien arvostelu suoritetaan sekä oman ohjastajan että testiohjastajan kanssa. Ajettavuuden arvioinnin tekee testiohjastaja. Testiohjastaja kiinnittää erityistä huomiota tamman yhteistyöhaluun, eteenpäinpyrkimykseen ja toimivuuteen.

Ajettavuuskokeen voi suorittaa kevyillä jarruttomilla kärryillä, kuten koppelikärryillä tai valjakkovaunuilla. Valjakkovaunuja käytettäessä avustaja on mukana.

Laukka arvioidaan vapaana tai liinassa esitettynä.

Käynnin tulee olla tahdikasta, irtonaista, aktiivista ja matkaavoittavaa. Ravin tulee olla tahdikasta, irtonaista, säännöllistä ja joustavaa. Laukan tulee olla matkaavoittavaa, tahdikasta ja kevyttä.

Ajettavuuskoe

Ajettavuuskokeessa tammat suorittavat ajokokeen annetun ohjelman mukaisesti. Kun tuomari antaa luvan, aloitetaan ohjelma. Vaaditut tehtävät voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. Ajoalueen koko on noin 20 x 40 metriä.

Tamman tulee suorittaa:

- Pysähdys 5 s
- Pysähdys 5 s ja peruutus 3–6 askelta
- Temponlisäys / askeleen pidennys käynnissä ja ravissa
- Pujottelu ravissa 3 kartiota, välit 12 m
- Siirtymä: ravi - käyntiä 4–6 askelta - ravi
- Ravissa ympyrä (halkaisija 20 m) kumpaankin suuntaan

Pisteytys ja palkitseminen

Ajettavuus- tai ratsastuskokeen hyväksytysti suorittanut tamma voidaan palkita I, II tai III palkinnolla. Suorituskokeessa arvioidaan askellajit, ajettavuus tai ratsastettavuus sekä kuuliaisuus ja yhteistyökyky.

Ajettavuus- ja ratsastuskokeen kokonaispisteiden enimmäismäärä on 40. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna askellajien keskiarvosta, ajettavuus- tai ratsastettavuuskokeen pisteistä x 2 ja luonnepisteistä.

Eri osakoikeista pisteet muodostuvat seuraavasti:

Käynti	4–10 pistettä
Ravi	4–10 pistettä
Laukka	4–10 pistettä
Askellajipisteiden keskiarvo	4–10 pistettä
Testiratsastajan tai -ohjastajan pisteet, ratsastettavuus/ajettavuus	4–10 pistettä x 2
Ajettavuus-/ratsastuskokeen kuuliaisuus ja yhteistyökyky	4–10 pistettä
Asenne ja yhteistyöhalu laukan esittämisessä	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Palkinto määräytyy suorituskokeen ja rakennepisteiden perusteella seuraavasti:

I palkinto	suorituskoe vähintään 34	rakenne vähintään 7,6
II palkinto	suorituskoe vähintään 30	rakenne vähintään 7,2
III palkinto	suorituskoe vähintään 26	rakenne vähintään 6,8

Suorituskoepisteet määräävät hevosien palkinnon, mikäli rakennepisteet ovat kyseiselle palkintoluokalle riittävät. Hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan jokaisesta arvostelukohdasta vähintään 5 pistettä. Rakennepisteiden keskiarvon tulee olla vähintään 6,0, ja suorituspisteiden yhteispistemäärän tulee olla vähintään 22.

Kilpailutulokset

Tamma voidaan palkita myös kilpailusuoritusten perusteella. Kilpailusuoritukset eivät kuitenkaan korvaa suorituskoea, vaan tamma tulee osallistua joko ratsastus- tai ajettavuuskokeeseen. Kilpailutulosten perusteella voidaan nostaa tamma palkintoluokkaa. Kilpailutulokset voidaan hankkia useammasta eri lajista, eikä niiden saavuttamiseen ole aikarajoitusta.

Kilpailutulokset tulee saavuttaa vähintään aluetason kilpailussa seuraavasti:

- kouluratsastus helppo B
- esteratsastus vähintään 70 cm
- kenttäratsastus harraste
- valjakkoajo helppo vaativa

Palkitsemiseen oikeuttavat tulosvaatimukset:

I palkinto

kouluratsastus:	8 sijoitusta tai helppo B 60 % tulosta
esteratsastus:	8 sijoitusta tai nollarataa vähintään 70 cm
kenttäratsastus:	4 sijoitusta harrasteluokka, hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
valjakkoajo:	4 sijoitusta kokonaiskilpailusta

II palkinto

kouluratsastus:	6 sijoitusta tai helppo B 60 % tulosta
esteratsastus:	6 sijoitusta tai nollarataa (uusintaradoilla 0-0) vähintään 70 cm
kenttäratsastus:	3 sijoitusta harrasteluokka, hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
valjakkoajo:	3 sijoitusta kokonaiskilpailusta

III palkinto

kouluratsastus:	4 sijoitusta tai helppo B 60 % tulosta
esteratsastus:	4 sijoitusta tai nollarataa (uusintaradoilla 0-0) vähintään 70 cm
kenttäratsastus:	2 sijoitusta harrasteluokka, hyväksytyt kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
valjakkoajo:	2 sijoitusta kokonaiskilpailusta

8.5 Työ- ja käyttöhevossuunta (T)

Työ- ja käyttösuunnan hevonen voidaan arvostella työpuolelle veto- tai ajettavuuskokeella ja käyttöpuolelle kevyellä käyttökokeella, jonka voi suorittaa joko ajaen tai ratsastaen.

Veto- tai ajettavuuskokeella hyväksyttävien oriiden on suoritettava hyväksytysti sekä käynti- että ravikoe. Veto- tai ajettavuuskokeen suorittanut ori voidaan palkita suorituskokeen tulosten ja oriin muiden ominaisuuksien perusteella I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa. Käyttökokeella arvosteltavan oriin tulee suorittaa hyväksytysti käyttökoe joko ajaen tai ratsastaen. Käyttökokeella hyväksyttyä oritta ei palkita.

Työ- ja käyttöhevossuunnalle hyväksyttävän tamman on suoritettava hyväksytysti joko veto- tai ajettavuuskoe, johon sisältyy käyntikoe tai käyttökoe joko ajaen tai ratsastaen. Työhevostamma voidaan palkita veto- tai ajettavuuskokeen tulosten ja tamman muiden ominaisuuksien perusteella I, II tai III palkinnolla tai hyväksyä ilman palkintoa. Käyttökokeella hyväksyttyä tammaa ei palkita.

8.5.1 Oriit

Hyväksyminen

Ehtona oriin hyväksymiselle työ- ja käyttösuunnan veto- tai ajettavuuskokeessa on, että oriin käyntiaika on enintään 10 min/km, juoksuaika enintään 2.30 min/km ja vetotulos vähintään 5 porrasta, tai ori on vetokokeen asemasta suorittanut hyväksytyin ajettavuuskokeen ja saanut vähintään 5 pistettä muista arvostelukohdista ja rakennepisteiden yhteismäärän on oltava vähintään 30.

Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella hyväksyttävän oriin tulee suorittaa käyttökoe joko ajaen tai ratsastaen. Käyttökoe sisältää hevosien peruskäsittelyn mittaavia testejä askellajisiirtymisten, ympyröiden, pysähtymisen ja peruuttamisen muodossa. Ehtona hyväksymiselle on oriin yhteistyöhalu, toimivuus ja käsiteltävyys, sekä nöyrä asenne pyydettyihin tehtäviin.

Palkitseminen, työ- ja käyttösuunnan veto- tai ajettavuuskoe

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 60. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna veto- tai ajettavuuskokeesta, käyntiajasta, vetotyylistä, liikkeistä ja luonteesta.

Työ- ja käyttöhevossuunnan veto- tai ajettavuuskokeella arvosteltavalla oriilla vähimmäispisteet ovat:

veto- tai ajettavuuskoe väh.	käynti väh.	vetotyyli, liikkeet, luonne väh.	rakenne väh.	
I palkinto	18	6	8	38
II palkinto	16	5	7	36
III palkinto	14	5	6	34

Työ- ja käyttöhevossuunnan veto- tai ajettavuuskokeella hyväksytyjen oriiden palkitsemisessa otetaan huomioon mahdolliset sijoittumiset Suomen Hippoksen hyväksymissä työkilpailuissa.

Työ- ja käyttösuunnalle veto- tai ajettavuuskokeella hyväksytyin oriin jalostusarvostelupalkinto voidaan korottaa valtakunnallisen työmestaruuskisan vetotuloksen ja/tai lopullisen sijoittumisen osalta seuraavasti:

12–15 porrasta / 4–5 sija kilpailussa oikeuttaa III palkintoon

16–19 porrasta / 2–3 sija oikeuttaa II palkintoon

20 porrasta tai yli / voittaja oikeuttaa I palkintoon

Työ- ja käyttöhevossuunnan käyttökokeella arvosteltua oritta ei palkita.

8.5.2 Tammat

Hyväksyminen

Ehtona tamman hyväksymiselle työ- ja käyttöhevossuunnan veto- tai ajettavuuskokeessa on, että tamman käyntiaika on enintään 10 min/km ja vetotulos vähintään 5 porrasta, tai vetokokeen asemasta tamma on suorittanut hyväksytyin ajettavuuskokeen sekä saavuttanut vähintään 5 pistettä muista arvostelukohdista ja rakennepisteiden keskiarvon on oltava vähintään 6,0.

Työ- ja käyttösuunnan käyttökokeella hyväksyttävän tamman tulee suorittaa käyttökoe joko ajaen tai ratsastaen. Käyttökoe sisältää hevosen peruskäsittelyn mittaavia testejä askellajisiirtymisten, ympyröiden, pysähtymisen ja peruuttamisen muodossa. Ehtona hyväksymiselle on tamman yhteistyöhalu, toimivuus ja käsiteltävyys, sekä nöyrä asenne pyydettyihin tehtäviin.

Palkitseminen, työ- ja käyttösuunnan veto- ja ajettavuuskoe

Suorituskokeiden kokonaispisteiden enimmäismäärä on 60. Kokonaispisteet muodostuvat yhteenlaskettuna ajo- tai vetokokeesta, käyntiajasta, vetotyylistä, liikkeistä ja luonteesta.

Työ- ja käyttöhevossuunnan veto- tai ajettavuuskokeella arvosteltavalla tammalla vähimmäispisteet ovat:

veto- tai ajettavuuskoe väh.	käynti väh.	vetotyyli, liikkeet, luonne väh.	rakenne ka väh.
I palkinto 18	6	8	7,6
II palkinto 16	5	7	7,2
III palkinto 14	5	6	6,8

Työ- ja käyttöhevossuunnan tammojen palkitsemisessa otetaan huomioon mahdolliset sijoittumiset Suomen Hippoksen valvomisissa työkilpailuissa. Työ- ja käyttöhevossuunnalle veto- tai ajettavuuskokeella hyväksytyin tamman jalostusarvostelupalkinto voidaan korottaa valtakunnallisen työmestaruuskisan vetotuloksen ja/tai lopullisen sijoittumisen osalta seuraavasti:

12–15 porrasta / 4–5 sija kilpailussa oikeuttaa III palkintoon

16–19 porrasta / 2–3 sija oikeuttaa II palkintoon

20 porrasta tai yli / voittaja oikeuttaa I palkintoon

Työ- ja käyttöhevossuunnan käyttökokeella hyväksytyä tammaa ei palkita.

8.5.3 Suorituskokeet

Työ- ja käyttösuunnan vetokoe

Työ- ja käyttöhevossuunnan veto- ja ajettavuuskokeessa määrätään vetokokeen kuorman suuruus hevosen arviopainon mukaan. Arviopainon laskeminen perustuu hevosen kolmeen mittaan siten, että säkäkorkeus, rungon pituus ja lautasen leveys lasketaan yhteen. Näin saatu mittaluku vastaa hevosen arviopainoa seuraavan taulukon mukaan. Ori voidaan punnita myös vaa'alla jalostusarvostelua edeltäneessä eläinlääkärintarkastuksessa, jolloin eläinlääkärin kirjaamaa tulosta käytetään painona.

Säkäkorkeus, rungon pituus ja lautasleveys

yhteensä, cm	Arviopaino, kg
360–361	450
362–363	460
364–365	470
366–367	480
368–369	490
370–371	500
372–373	510
374–375	520
376–377	530
378–379	540
380–381	550
382–383	560
384–385	570
386–387	580
388–389	590
390–391	600
392–393	610
394–395	620
396–397	630
398–399	640
400–401	650
402–403	660
404–405	670
406–407	680
408–409	690
410–411	700

Vetokoe suoritetaan siten, että hevonen vetää keskikarkealla hiekalla rekikuormaa, jonka vetovastus on mitattu. Kuormatun reen ja hiekan välinen kitka mitataan jousi- tai vastaavalla vaa'alla siten, että 1000 kg:n painoista (brutto) kuormaa vedetään tasaisella nopeudella. Mittarin lukema osoittaa kilomääräisen vetovastuksen, jonka perusteella lasketaan, montako prosenttia vetovastus on kuorman painosta (kitka-%).

Kuorman suuruus määrätään hevosen arviopainon perusteella ja sitä lisätään portaittain. Ensimmäisen portaen vetovastus on 36 % hevosen arviopainosta. Kullakin seuraavalla portaalla vetovastusta lisätään 6 % hevosen arviopainosta. Kuorman paino lasketaan seuraavan kaavan mukaan: portaen vetovastus % x hevosen arviopaino / kitka-%.

Hevonen vetää hiekaesteessä rekikuormaa 10 metrin portaita kerrallaan. Kuormaa lisätään porrastetulta portaalta. Viiden portaen jälkeen tehdään suunnanvaihdos. Mikäli hevonen pysähtyy portailla eikä lähde liikkeelle yhden minuutin sisällä pysähdyksestä, koe lopetetaan. Mikäli hevonen pysähtyy portailla neljännen kerran, koe lopetetaan.

Hevonen saa kaksi pistettä jokaisesta vetämästään portaasta, kuitenkin yhteensä enintään kaksikymmentä (20) pistettä.

Vetokokeessa arvostellaan hevosen vetotyö sekä sanallisesti että pistein 4–10.

Käynti- ja juoksukoe

Käyntikoe ajetaan 500 metrin matkalla 500 kg kuormalla. Oman ohjastajan lisäksi ajoneuvossa on lautakunnan jäsen tai avustaja. Käyntikoe ajetaan työ-/lavakärryillä. Käyntikokeessa arvioidaan käynnin liikemekaniikka.

Käyntikokeessa saavutettu aika kilometriä kohden enintään 8.30 tuottaa kymmenen (10) pistettä, kävelyaika enintään 9.00 kahdeksan (8) pistettä, kävelyaika enintään 9.30 kuusi (6) pistettä ja kävelyaika enintään 10.00 viisi (5) pistettä. Tullakseen hyväksytyksi käyntikokeessa hevosen on saatava vähintään viisi (5) pistettä.

Juoksukoe ajetaan 1000 m matkalla. Juoksukoe ajetaan kevyitä jarruttomia valmennuskärryjä käyttäen. Juoksukokeen suorittaa oma ohjastaja ja toinen ajotuumareista on kyydissä.

Oriin liikkeet arvostellaan sanallisesti ja pistein 410 juoksukokeen yhteydessä. Tamman liikkeet arvostellaan sanallisesti ja pistein 4–10 käyntikokeen jälkeen juoksua ajaen. Liikepiste muodostuu käynnin ja ravin liikemekaniikasta.

Työ- ja käyttösuunnan ajettavuuskoe

Ajettavuuskoevaatimukset

Työ- ja käyttöhevossuunnalle arvosteltava ori tai tamma voi vetokokeen asemesta suorittaa ajettavuuskokeen. Siihen kuuluu neljä osaa, joista annetaan 0–5 pistettä kustakin. Tullakseen hyväksytyksi on hevosen saatava vähintään yksi (1) piste jokaisesta osasta ja kokonaispistemäärän on oltava vähintään 10.

1. Valjastus, valjaista riisuminen ja muu käytös
2. Käynti ja pysähdykset
3. Pujottelu
4. Peruutus

Lisäksi ajettavuuskokeeseen osallistuvan hevosen on suoritettava hyväksytysti ajettavuuskokeen vetokoe. Ajettavuuskokeen vetokoetta ei pisteytetä.

Ajettavuuskokeessa kiinnitetään huomio hevosen luonteen taipuisuuteen, varmuuteen ja rauhallisuuteen.

Ajettavuuskokeen suoritus

Ajettavuuskokeen aluksi hevosen ohjastaja valjastaa yksinään hevosen järjestäjän varaamien työkärryjen eteen kohtuullisessa ajassa. Hevonen ajetaan kuormauspaikalle, jossa ohjat lasketaan vapaiksi ja kärryille lastataan noin 200 kg kuorma. Hevosen ohjastajan tulee hallita hevonen yksin.

Tämän jälkeen ensimmäinen ajotuomari nousee kärryille ja suorittaa vähintään kaksi liikkeelle lähtöä, lyhyttä ajoa käynnissä ja pysähdystä. Käynnin on oltava säädeltävissä, ts. hevosen on pystyttävä kävelemään sekä hitaasti että joutuisasti. Pysähdyksissä hevonen pidetään paikallaan, kunnes se seisoo vapautuneesti löysin ohjin. Mitä nopeammin hevonen reagoi ohjastajan merkkeihin, sitä paremmat pisteet se voi saada.

Ajettavuuskokeen kolmas osa on pujottelu, joka tehdään käynnissä. Siinä testataan hevosen taipuisuutta ja herkkyyttä. Pujottelurata on merkitty neljällä huomiomerkillä, jotka ovat suoralla janalla 7 metrin etäisyydellä toisistaan. Rata ajetaan edestakaisin, kiertäen merkit vuoroin oikealta, vuoroin vasemmalta.

Pujottelun jälkeen hevonen pysäytetään ja sitä peruutetaan noin 5 metriä. Hevosella peruutetaan lisäksi kääntyen 90 astetta. Peruuttamisen jälkeen toinen ajotuomari ajaa samanlaisen reitin. Sen jälkeen toinen ajotuomari ajaa hevosella ravia toisen ajotuomarin arvostellessa maasta hevosen liikkeiden säännöllisyyden ja luonteen vireyden. Samalla arvostellaan hevosen käyntiliikkeet ja juoksutyylin sanallisesti ja pistein 4–10.

Käyntinopeuden mittaamista varten kärryihin lastataan lisää kuormaa yhteensä 500 kg saakka. Ohjastaja ajaa sen jälkeen puolen kilometrin käyntikokeen ajanottajan istuessa kyydissä. Lopuksi ajotuumarit seuraavat, kun kuorma puretaan ja hevonen riisutaan valjaista.

Ajettavuuskokeen veto-osuus suoritetaan siten, että hevonen vetää 300 kg rekikuormaa. Hevosta saa ohjastaa reestä tai maasta käsin. Säkäkorkeudeltaan korkeintaan 148 cm hevonen vetää 200 kg rekikuormaa.

Hevonen vetää rekikuormaa hiekkasteessa kaksi 10 metrin porrasta, joiden välissä hevonen pysäytetään. Hevosen tulee seistä pysähdyksissä 30 s. Toisen portaan jälkeen hevonen käännetään ja hevonen vetää kaksi 10 metrin porrasta toiseen suuntaan, joiden välissä hevonen pysäytetään 30 s ajaksi. Hevonen saa pysähtyä portaiden aikana yhteensä enintään kolme kertaa.

Arvostelu

Kumpikin ajotuumari antaa hevoselle kirjallisen lausunnon ja 0–5 pistettä seuraavista kohteista: a) valjastus, riisuminen ja muu käytös b) käynti ja pysähdykset c) pujottelu sekä d) peruutus. Osapisteet lasketaan yhteen ja näistä muodostuu lopullinen ajettavuuskokeen pistemäärä.

Käyntikokeessa saavutettu kilometriaika 8.30 tai parempi antaa kymmenen (10) pistettä, käyntiaika enintään 9.00 antaa kahdeksan (8), enintään 9.30 kuusi (6) ja enintään 10.00 viisi (5) pistettä. Tullakseen hyväksytyksi käyntikokeessa hevosen saatava vähintään viisi (5) pistettä.

Luonnepisteissä painotetaan käyttökokeita.

Luonnepisteet

Käyttökokeiden luonnepiste	4–10 pistettä
Mittauksen luonnepiste	4–10 pistettä
Eläinlääkärintarkastuksen luonnepiste (oriit)	4–10 pistettä
Rakennearvostelun luonnepiste	4–10 pistettä
Kokonaisluonnepiste	4–10 pistettä

Käyttökoepisteet

Veto- tai ajettavuuskokeen pisteet	0–20 pistettä
Vetotyyli (vetokoe)	4–10 pistettä
Käyntikokeen pisteet	4–10 pistettä
Liikepisteet	4–10 pistettä

Työ- ja käyttösuunnan käyttökoe

Työ- ja käyttösuunnan käyttökoe suoritetaan joko ajaen tai ratsastaen. Molempiin käyttökoevaihtoehtoihin kuuluu hevosen varustaminen sekä toimivuutta ja kuuliaisuutta testaava käyttökoe eri askellajeissa. Kaikki osat tulee suorittaa hyväksytysti. Käyttökoetta ei pisteytetä. Lautakunta arvioi liikkeet käyttökokeen aikana sanallisesti. Luonteen sanallinen lausunto muodostuu eläinlääkärin tarkastuksesta, mittauksesta, rakennearvostelusta ja käyttökokeesta. Hevosesta pisteytetään rakenneominaisuudet ja oriilta lisäksi jalkaterveys.

Käyttökokeessa kiinnitetään huomiota hevosen luonteen taipuisuuteen, varmuuteen ja rauhallisuuteen. Käyttökokeessa arvioidaan hevosen yhteistyöhalua, toimivuutta, nöyrää asennetta ja käyttöominaisuuksia. Käyttökoe on suoritettava kokonaisuudessaan kohtuullisessa ajassa.

Käyttökokeen vaatimukset

Käyttökoe ajaen sisältää kevyiden omavalintaisten kärryjen kanssa ympyröiden ajamista, peruutusta ja paikallaan seisomista sekä hallittuja liikkeellelähtöjä ja siirtymisiä askellajien välillä. Suoritus tapahtuu sekä käynnissä että ravissa. Käyttökoe voidaan suorittaa myös ratsain, jolloin koe sisältää ympyröiden ratsastusta, peruutusta ja paikallaan seisomista sekä hallittuja liikkeellelähtöjä ja siirtymisiä askellajien välillä. Suoritus tapahtuu käynnissä, ravissa ja laukassa.

Käyttökokeen suoritus

Ajokoe

Ohjastaja valjastaa hevosen tarvittavien varusteiden osalta. Avustajan käyttö on sallittua hevosen irtipäästämiseen ja kärryille nousussa. Ajokoe suoritetaan puomein tai kartioin rajatulla 20 x 60 m alueella. Ennen ajokoetta ori tulee lämmitellä näyttelyjärjestäjän osoittamassa paikassa. Ori saa tutustua suorituskehään ennen ajokoetta.

Tutustumisen jälkeen ajokoe alkaa pysähtymällä lautakunnan eteen. Hevosen tulee seistä pysähdyksissä rauhallisesti 5 sekuntia. Pysähdyksen aikana lautakunnan edustaja kävelee valjakon viereen, tervehtii ajajaa molemmin puolin ja kävelee takaisin paikoilleen. Hevosen tulee seisoa rauhallisesti. Tämän jälkeen suoritetaan seuraava ohjelma:

1. käyntiä vasemmassa kierroksessa noin puoli kierrosta
2. siirtyminen raviin
3. ravia kolme kierrosta, jonka aikana tehdään kaksi isoa ympyrää vapaavalintaisessa kohdassa
4. siirtyminen käyntiin, käyntiä puoli kierrosta ja siirtyminen takaisin raviin, ravia puoli kierrosta
5. suunnan vaihto ravissa lävistäjällä
6. ravia kolme kierrosta, jonka aikana tehdään kaksi isoa ympyrää vapaavalintaisessa kohdassa
7. siirtyminen käyntiin, käyntiä puoli kierrosta ja siirtyminen takaisin raviin, ravia puoli kierrosta
8. siirtyminen käyntiin, pysähdys, muutaman askeleen peruutus ja siirtyminen käyntiin
9. pysähdys lautakunnan eteen 5 sekuntia

Lautakunta voi tarvittaessa pyytää uudelleen joitakin osia ajokokeesta.

Ajokokeen suorituksessa hevosella tulee olla omat kärryt, joista hevosen liikkeet ovat nähtävissä. Valjakkovaunut ovat sallitut, tällöin avustajan käyttö vaunuissa on pakollista.

Ratsastuskoe

Ratsastaja satuloi hevosen tarvittavien varusteiden osalta. Selkään nousussa avustajan käyttö hevosen kiinnipitämiseen ei ole sallittua. Selkään nousta jaloista, korokkeen käyttö on sallittua. Ratsastuskoe suoritetaan puomein tai kartioin rajatulla 20 x 60 m alueella. Ennen ratsastuskoetta ori tulee lämmitellä näyttelyjärjestäjän osoittamassa paikassa. Ori saa tutustua suorituskehään ennen ratsastuskoetta.

Tutustumisen jälkeen ratsastuskoe alkaa pysähtymällä lautakunnan eteen. Hevosen tulee seistä pysähdyksissä rauhallisesti 5 sekuntia. Pysähdyksen aikana lautakunnan edustaja kävelee ratsukon viereen, tervehtii ratsastajaa hevosen molemmilta puolilta ja kävelee takaisin paikoilleen. Hevosen tulee seisoa rauhallisesti. Tämän jälkeen suoritetaan seuraava ohjelma:

1. käyntiä vasemmassa kierroksessa noin puoli kierrosta
2. siirtyminen raviin
3. ravia kaksi kierrosta, jonka aikana tehdään temponlisäys pitkällä sivulla ja ympyrä vapaavalintaisessa kohdassa
4. suunnan vaihto ravissa lävistäjällä
5. ravia kaksi kierrosta, jonka aikana tehdään temponlisäys pitkällä sivulla ja ympyrä vapaavalintaisessa kohdassa
6. nostetaan oikea laukka
7. laukkaa yksi kierros, jonka aikana laukataan pääty-ympyrä
8. lävistäjällä raviin siirtyminen ja suunnan vaihto ravissa
9. nostetaan vasen laukka
10. laukkaa yksi kierros, jonka aikana laukataan pääty-ympyrä
11. siirtyminen käyntiin puoli kierrosta, pysähdys, muutaman askeleen peruutus ja siirtyminen käyntiin
12. pysähdys lautakunnan eteen 5 sekuntia

Lautakunta voi tarvittaessa pyytää uudelleen joitakin osia ratsastuskokeesta. Ratsastuskokeessa hevoselta ei vaadita liikkumista peräänannossa.

Käyttökokeen suorittaneita hevosia ei voida palkita kilpailutulosten perusteella. Käyttökokeen suorittaneet yksilöt ovat myöhemmin oikeutettuja jälkeläispalkitsemiseen.

8.6 Jälkeläisarvostelu

Jalostusluokkaan merkittyjen oriiden ja tammojen sekä rakennetarkastettujen tammojen jälkeläisten kilpailu- ja jalostusarvostelutulokset tarkastellaan vuosittain jälkeläisarvostelun osalta. Juoksijas suunnan jälkeläisarvostelussa hyödynnetään myös jalostusindeksejä (kappale 7.).

Jälkeläisarvosteltavan oriin tulee olla merkitty jalostusluokkaan yksilöarvostelun perusteella. Tamma voidaan merkitä jalostusluokkaan suoraan sen jälkeläisten tulosten perusteella, jolloin tamman tulee täyttää jalostussuunnittain määriteltyjen jälkeläispalkintojen vähimmäisvaatimukset. Tässä tapauksessa jalostusarvostelutilaisuudessa tammalle tehdään mittaus, rakenteen arvostelu sekä terveystarkastus. Ajettavuus- tai ratsastettavuuskoe on vapaaehtoinen. Rakennetarkastettu tamma voidaan jälkeläisten tulosten perusteella siirtää jalostusluokkaan. Myös yksilöarvostelun perusteella jalostusluokkaan merkitty tamma voidaan myöhemmin jälkeläisarvostella jälkeläisten kilpailu- ja/tai jalostusarvostelutulosten perusteella.

Oriin tai tamman ei tarvitse olla itse hyväksytty jalostusarvostelussa samalla suunnalla, jonka osalta jälkeläisarvostelu tehdään. Hevosen jalostusarvostelulausunnosta ilmenee, minkä suunnan jälkeläisistä hevonen palkitaan. Ratsu-, pien- sekä työ- ja käyttöhevossuunnan yksilöiden jälkeläisistä voidaan hyväksyä saman yksilön tulokset sekä jalostusarvostelun että kilpailusuoritusten osalta jälkeläisten tuloksia ja suorituksia huomioitaessa. Käyttökokeen suorittaneita hevosia ei palkita yksilöarvostelussa, mutta ne voidaan palkita myöhemmin jälkeläisarvostelussa.

Jälkeläisarvostelun perusteella ori voidaan palkita Valio- tai L3 I -palkinnolla ja tamma Valio -, L3 I - tai L3 II -palkinnolla. Jälkeläispalkintojen vaatimukset jalostussuunnittain on kuvattu jäljempänä.

Mikäli jalostusarvostelussa hyväksytyllä oriilla tai tammalla on todettu vakava perinnöllinen terveyshaitta, ei oritta tai tammaa jälkeläisarvostella.

8.6.1 Juoksijahevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen

8.6.1.1 Oriit

Jalostusarvostelussa hyväksytty ori voidaan palkita oriin ravikilpailuihin osallistuneiden jälkeläisten näyttöjen perusteella *Valio-palkinnolla* tai *L3 I -palkinnolla*.

Jälkeläisarvostelussa hyödynnettävän jalostusindeksin laskennassa oriilla täytyy olla palkitsemista varten vähintään riittävä määrä jälkeläisiä ja indeksi arvosteluvarmuus vähintään 0,9. Indeksiperusteet on kuvattu laajemmin kappaleessa 7.

8.6.1.2 Tammat

Jalostusarvostelussa hyväksytty tamma tai rakennetarkastukseen (kappale 8.7.) osallistunut tamma voidaan palkita jälkeläisten ravikilpailutulosten perusteella seuraavasti:

<i>Valio-palkinto</i>	vähintään 4 jälkeläistä, joiden ennätys on ollut 4-vuotiaana vähintään 1.31, tai 5-vuotiaana vähintään 1,29, tai 6-vuotiaana ja vanhempana vähintään 1.27,0. Yhden jälkeläisen ennätys on oltava alle 1.25.
<i>L3 I palkinto</i>	vähintään 3 jälkeläistä, joiden ennätys on ollut 4-vuotiaana vähintään 1.34, tai 5-vuotiaana vähintään 1,32, tai 6-vuotiaana ja vanhempana vähintään 1.30,0
<i>L3 II palkinto</i>	vähintään 3 jälkeläistä, joiden ennätys on ollut 4-vuotiaana vähintään 1.37, tai 5-vuotiaana vähintään 1,36, tai 6-vuotiaana ja vanhempana vähintään 1.33,0

8.6.2 Ratsuhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen

8.6.2.1 Oriit

Oriilla on jalostusarvostelussa hyväksytyjä jälkeläisiä R-suunnalla tai jälkeläisiä, jotka ovat saavuttaneet vaadittavat kilpailutulokset:

<i>Valio-palkinto</i>	Vähintään 15 palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla. Tai vaihtoehtoisesti vähintään 10 palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla ja lisäksi 5 palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla tai niillä on vaaditut kilpailutulokset.
<i>L3 I palkinto</i>	Vähintään 10 hyväksytyt jalostusarvostelussa R-suunnalla. Tai vaihtoehtoisesti vähintään 7 hyväksytyt jalostusarvostelussa R-suunnalla ja lisäksi 3 hyväksytyt jalostusarvostelussa R-suunnalla tai niillä on vaaditut kilpailutulokset.

Sama jälkeläinen voi täyttää sekä jalostusarvostelu- että kilpailutulosvaatimuksen.

8.6.2.2 Tammat

Tammalla on jalostusarvostelussa hyväksytyjä jälkeläisiä R-suunnalla tai jälkeläisiä, jotka ovat saavuttaneet vaadittavat kilpailutulokset:

<i>Valio-palkinto</i>	Vähintään 5 jälkeläistä, joista neljä hyväksytyt jalostusarvostelussa R-suunnalla, joista vähintään 2 palkittua tai kaksi palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla ja kolmella vaaditut kilpailutulokset.
<i>L3 I palkinto</i>	Vähintään 4 jälkeläistä, joista kolme hyväksytyt jalostusarvostelussa R-suunnalla, joista vähintään 1 palkittu tai yksi palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla ja kolmella vaaditut kilpailutulokset.

L3 II palkinto Vähintään 3 jälkeläistä, joista kaksi hyväksytty jalostusarvostelussa R-suunnalla, joista vähintään 1 palkittu tai yksi palkittu jalostusarvostelussa R-suunnalla ja kahdella vaaditut kilpailutulokset.

Sama jälkeläinen voi täyttää sekä jalostusarvostelu- että kilpailutulosvaatimuksen.

Jälkeläisiltä vaadittavat kilpailutulokset:

4–5-vuotiaalla jälkeläisellä tulee olla saavutettuna vähintään yksi seuraavista kilpailutuloksista vähintään aluetason kilpailuista:

Esteratsastus: 90 cm enintään 4 virhepistettä perusradalta
Kouluratsastus: helppo B 60 % tulos
Kenttäratsastus: harrasteluokasta hyväksytty kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
Valjakkoajo: valjakkoajon helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos ja koulukokeessa vähintään 60 % tulos

Sijoittunut laatuarvostelufinaalissa 5-vuotiaana

6-vuotiaalla tai vanhemmalla jälkeläisellä tulee olla saavutettuna vähintään yksi seuraavista tuloksista vähintään kansallisen tason kilpailusta:

Esteratsastus: 100 cm enintään 4 virhepistettä perusradalta tai sijoittunut kasvattajakilpailussa
Kouluratsastus: Helppo A 60 % tulos tai sijoittunut kasvattajakilpailussa
Kenttäratsastus: suomenhevosten helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
Valjakkoajo: vaativassa luokassa hyväksytty kokonaistulos ja koulukokeesta vähintään 62 %

Alle 7-vuotiaana varsoneen tamman tulokset voidaan hyväksyä aiemman ikäluokan perusteiden mukaisesti.

8.6.3 Pienhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen

8.6.3.1 Oriit

Valio vähintään 10 jalostusarvostelussa palkittua jälkeläistä

L3 I palkinto vähintään 6 jalostusarvostelussa hyväksytyä jälkeläistä

Jälkeläisistä vähintään puolet on oltava jalostusarvosteltu P-suunnalla, lisäksi puolet jälkeläisistä voi olla hyväksytty tai palkittu (Valio) jalostusarvostelussa toiselle jalostussuunnalle tai saavuttanut hyväksytyn tuloksen vähintään aluetason ratsastus- tai valjakkoajokilpailuissa. Sama jälkeläinen voi täyttää sekä jalostusarvostelu- että kilpailuvaatimuksen.

8.6.3.2 Tammat

P-suunnalla tammalla on jälkeläisiä

<i>Valio-palkinto</i>	vähintään 5, joista vähintään kaksi hyväksytty jalostusarvostelussa ja vähintään kaksi palkittu jalostusarvostelussa P-suunnalla ja kahdella hyväksytty tulos vähintään aluetason ratsastus- tai valjakkokilpailuissa
<i>L3 I palkinto</i>	vähintään 4, joista vähintään yksi hyväksytty jalostusarvostelussa ja vähintään yksi palkittu jalostusarvostelussa P-suunnalla ja kahdella hyväksytty tulos vähintään aluetason ratsastus- tai valjakkokilpailuissa
<i>L3 II palkinto</i>	vähintään 3, joista vähintään yksi hyväksytty jalostusarvostelussa ja yksi hyväksytty P-suunnalle ja yhdellä hyväksytty tulos vähintään aluetason ratsastus- tai valjakkokilpailuissa

Sama jälkeläinen voi täyttää sekä jalostusarvostelu- että kilpailuvaatimuksen.

Jälkeläisiltä vaadittavat kilpailutulokset:

Jälkeläisellä tulee olla saavutettuna vähintään yksi seuraavista kilpailutuloksista vähintään aluetason kilpailuista:

Esteratsastus:	80 cm enintään 4 virhepistettä perusradalta
Kouluratsastus:	helppo B 62 % tulos
Kenttäratsastus:	harrasteluokasta hyväksytty kokonaistulos, lisäksi rataesteiltä enintään 8 estevirhettä ja maastoestekoe estevirheittä
Valjakkoajo:	valjakkoajon helpossa luokassa hyväksytty kokonaistulos ja koulukokeessa vähintään 60 % tulos

Sijoittunut laatuarvostelufinaalissa tai kasvattajakilpailussa.

8.6.4 Työ- ja käyttöhevossuunta – jälkeläisten perusteella palkitseminen

8.6.4.1 Oriit

Valio-palkinto vähintään 6 jälkeläistä, joista vähintään 3 on palkittu jalostusarvostelussa ja näistä yksi T-suunnalla

L3 I palkinto vähintään 4 jälkeläistä on hyväksytty jalostusarvostelussa ja näistä yksi T-suunnalla

Jälkeläisarvostelussa palkitun jälkeläisen voi korvata jälkeläinen, joka on sijoittunut sijalle 1–3 Valtakunnallisessa työmestaruuskilpailussa.

8.6.4.2 Tammat

Valio-palkinto vähintään 4 jälkeläistä, joista vähintään kaksi on palkittu jalostusarvostelussa T-suunnalla

L3 I palkinto vähintään 3 jälkeläistä, joista vähintään yksi on palkittu jalostusarvostelussa T-suunnalla

L3 II palkinto vähintään 2 jälkeläistä, joista vähintään yksi on hyväksytty jalostusarvostelussa T-suunnalla.

Jälkeläisarvostelussa palkitun jälkeläisen voi korvata jälkeläinen, joka on sijoittunut sijalle 1–3 Valtakunnallisessa työmestaruuskilpailussa.

8.7 Tamman rakennetarkastus

Vähintään 3-vuotiaalle tammalle voidaan tehdä rakennetarkastus jalostusarvostelutilaisuuden yhteydessä.

Pelkkä rakennetarkastus ei oikeuta tamman merkitsemiseen kantakirjan jalostusluokkaan.

Rakennetarkastukseen osallistunut tamma voidaan palkita jälkeläisten ravikilpailutulosten perusteella seuraavasti:

rakennetarkastuksessa tamma mitataan, sen purenta, kaviorustot ja jalkaterveys tarkistetaan, arvostellaan kaviot sekä tehdään rakenne- ja liikearvostelu. Hevosesta pisteytetään tyyppi, runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys ja kaviot. Rakennetarkastuksessa ei voida hyväksyä tammoja, joilla on vikoja, jotka

voivat vakavasti vaarantaa niiden terveyttä ja hyvinvointia (kappale 8.8.).

Rakennetarkastetut tammot voidaan hyväksyä myöhemmin jalostusluokkaan jälkeläisarvostelulla, mikäli tammien jälkeläiset täyttävät jälkeläispalkintojen vaatimukset.

8.8 Rakenne- ja terveystaamimukset jalostusarvostelun yhteydessä

Näyttelypaikalle ei saa tuoda hevosta, jolla on todettu tarttuva sairaus tai jolla on tarttuvaan sairauteen viittaavia oireita. Sairaana, hoitamattomana tai hyvin alikuntoisena hevosta ei myöskään esitetä näyttelyssä. Tällaisissa tapauksissa hevonen voidaan lautakunnan harkinnan mukaan jättää arvostelematta eläinsuojelullisista syistä.

Orinäyttelyssä on paikalla Suomen Hippos ry:n nimeämä eläinlääkäri, joka tarkastaa oriit näyttelypaikalla. Tamma- ja varsanäyttelyissä näyttelylautakuntaan ei normaalisti kuulu eläinlääkäriä. Tarvittaessa eläinlääkäri voi toimia lautakunnan apuna.

Terveydelliset ja eläinsuojelulliset seikat sekä perinnölliset viat ja sairaudet voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen.

8.8.1 Lääkeainetesta

Ori- ja tammänäyttelyissä noudatetaan Suomen Hippos ry:n ravikilpailusääntöjä lääkeainejäämien suhteen. Valvonta suoritetaan satunnaisesti näyttelypaikoilla.

Mikäli hevonen on eläinlääkärin määräämällä lääkityksellä näyttelyn aikana, on tästä ilmoitettava näyttelyn eläinlääkärille tai lautakunnan puheenjohtajalle viimeistään näyttelyä edeltävänä päivänä ja anottava lupa näyttelyyn osallistumiseen. Tapauskohtaisen harkinnan ja eläinlääkärin todistuksen perusteella hevoselle on mahdollista myöntää lupa osallistua näyttelyyn myös lääkityksen alaisena. Mikäli lääkitys voi vaikuttaa hevosen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen, lupaa ei myönnetä.

8.8.2 Kivekset

Mikäli näyttelyssä todetaan oriilla kivesvika, jonka epäillään vaikuttavan hedelmällisyyteen, voidaan ori määrätä fertiiliteettitutkimukseen. Erilaisia kivesvikoja ovat esimerkiksi nivustyrä, piilokives, kiertynyt kives, kivesten epänormaali koko tai rakenne sekä kivistulehdus. Fertiiliteettitutkimus vaaditaan aina, jos oriilla todetaan piilokives tai kiveksen puuttuminen. Mikäli oriilta on poistettu kives, on tästä esitettävä eläinlääkärin todistus ja oriille on tehtävä fertiiliteettitutkimus.

Suomenhevosori, jolla on tai on ollut piilokives voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa vain mikäli oriin kilpailusuoritukset täyttävät vähintään I palkinnon vaatimukset tämän osion lopussa kuvatuin ehdoin* ja oriille on tehty fertiiliteettitutkimus.

Suomenhevosori, jolta on poistettu kives nivustyrän vuoksi, voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa vain mikäli kilpailusuoritukset täyttävät vähintään I palkinnon vaatimukset tämän osion lopussa kuvatuin ehdoin* ja oriin nivusaukot on eläinlääkärin suorittamassa rektaalitutkimuksessa todettu normaaleiksi.

Oriille on tehtävä fertilitteettitutkimus.

Jalostukseen hyväksytyjen oriiden omistajien on ilmoitettava Suomen Hippokseen, mikäli ori myöhemmin operoidaan nivustyran vuoksi. Oriille on tällöin tehtävä fertilitteettitutkimus.

Oriiden varsomisprosentteja seurataan vuosittain. Mikäli aihetta ilmenee, ori voidaan määrätä fertilitteettitutkimuksiin. Fertilitteettitutkimusten tulokset ovat julkisia.

8.8.3 Hammasviat

Suomenhevosoriiden hampaat ja purenta tarkastetaan röntgenkuvauksen yhteydessä ennen jalostusarvostelua. Epänormaalit löydökset kirjataan lausuntoon. Oritta, jonka ylä- ja alaetuhampaiden purupinnat eivät lainkaan osu toisiinsa, ei hyväksytä jalostusarvostelussa.

Jalostusarvosteltavien tammojen purenta tarkastetaan jalostusarvostelussa. Tamma, jonka ylä- ja alaetuhampaat eivät lainkaan osu toisiinsa, voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa ilman palkintoa, mikäli tamman suoritukset täyttävät I palkinnon vaatimukset tämän osion lopussa kuvatuin ehdoin*.

Mikäli hevoselta puuttuu hampaita, voidaan vaatia eläinlääkärintodistus hammaspuutoksen syistä. Vakava purenta- tai hammasvika voi aiheuttaa oriin hylkäyksen.

8.8.4 Iho-oireet

Jalostusarvosteltavat suomenhevoset tarkastetaan kesäihottumaan viittaavien oireiden varalta. Löydökset kirjataan jalostusarvostelulausuntoon.

Jalostusarvostellut suomenhevosoriit tarkastetaan kesäihottumaan viittaavien oireiden varalta uudelleen jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä–syyskuun aikana. Tutkimus on mahdollista suorittaa myös jo ennen jalostusarvostelua näyttelyä edeltävänä kesänä heinä–syyskuun aikana ja toimittaa lomake arvostelutilaisuuteen. Heinä–syyskuun aikana jalostusarvostellut oriit voidaan tarkastaa jalostusarvostelun eläinlääkärintarkastuksen yhteydessä.

Jos kesäihottumatarkastusta ei tehdä määriteltynä aikana, ei oriille myönnetä vuosittaista jalostuskäytön mahdollistavaa orilisenssiä. Tarkastuksen suorittaa oriinomistajan tai -haltijan valitsema eläinlääkäri. Oriinomistaja tai -haltija vastaa tarkastuksen kustannuksista.

Myös aikaisemmin jalostukseen hyväksytyiltä oriilta voidaan vaatia eläinlääkärintarkastus kesäihottuman varalta. Kesäihottumaoireet eivät vaikuta hevosen palkitsemiseen.

8.8.5 Käytöshäiriöt

Orinäyttelyyn ilmoittauduttaessa oriin omistaja tai haltija ilmoittaa oriilla esiintyvät käytöshäiriöt. Vakavat käytöshäiriöt (esim. puunpureminen, ilman nieleminen, kutominen, vihaisuus) kirjataan lausuntoon. Vakavat käytöshäiriöt voivat laskea palkintoluokkaa tai aiheuttaa oriin hylkäyksen. Mikäli oritta tai tammaa ei voida arvostella luonteen vuoksi, se hylätään.

8.8.6 Luuston kasvuhäiriöt

Suomenhevosori, jolla on todettu osteokondroosimuutoksia tai muita kasvuhäiriöitä nivelissä voidaan hyväksyä jalostusarvostelussa vain, jos suoritukset täyttävät vähintään I palkinnon vaatimukset tämän osion lopussa kuvatuin ehdoin*. Muutokset ilmoitetaan selkeästi jalostusarvostelulausunnossa, ja ne laskevat jalkaterveyden pisteytystä. Oritta ei palkita.

8.8.7 Kaviorustojen luutuma

Suomenhevosoriilla kaviorustojen luutuman voimakkuus luokitellaan röntgenkuvien perusteella asteikolla 0–5. Kaviorustojen luutuma alentaa aina kaviopisteytystä. Lievä kaviorustojen luutuma (3) laskee kaviopisteytystä 1 pisteellä. Mikäli oriin kaviorustoissa on 4–5 asteen luutuma, voidaan se hyväksyä jalostusarvostelussa vain, mikäli suoritukset täyttävät vähintään I palkinnon vaatimukset tämän osion lopussa kuvatuin ehdoin*. Oritta ei palkita.

Suomenhevostammoilla kaviorustot tutkitaan sormin tunnustelemalla ja kovettumat merkitään lausuntoon. Mikäli sormin tunnustelemalla havaitaan kaviorustojen kovettumaa, tamma määrätään röntgenkuvattavaksi kaviorustojen osalta, mikäli sen rakenne- ja suoritukset esittävät I palkintoa. Tammoilla röntgenkuvissa todettu voimakas kavioruston luutuma laskee kaviopisteitä yhdellä pisteellä. Tammalla I palkinnon edellytyksenä on, että kaviorustojen röntgenkuvauksessa ei ole todettu voimakasta luutumaa (aste 4–5).

8.8.8 Geenitestaus

Suomenhevonen voidaan tutkia tai määrätä tutkittavaksi geenitestillä. Tutkimuksen tulokset ovat julkisia.

*** Ehdot jalostussuunnittain:**

J-suunta

J-suunnalla oriin tulee täyttää I palkinnon voittosummavaatimukset. 6-vuotiaan ja vanhemman oriin on täytettävä sekä ennätys- että voittosummavaatimukset.

R-suunta

R-suunnalla oriin tulee täyttää I palkinnon mukaiset suoritus-, rakenne- ja kilpailutulosvaatimukset.

P-suunta

P-suunnalla oriin tulee täyttää I palkinnon mukaiset suoritus-, rakenne- ja kilpailutulosvaatimukset

T-suunta

T-suunnalla oriin tulee suorittaa I palkinnon vaatimusten mukaisesti sekä vetokoe ja saada I palkintoon oikeuttavat rakennepisteet.

Käyttökoe ei oikeuta hyväksyntään poikkeusvaatimuksilla perinnöllisten sairauksien osalta.

9 Oriin ja tamman siitoskäyttö

Jokaiselle jalostuskäytössä olevalle oriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Orilisenssin aktivointi vaaditaan myös jalostuskäytössä olevilta jalostusarvostelemattomilta oriilta. Terveysominaisuuksien tarkastusta perinnöllisten sairauksien varalta suositellaan lisäksi jalostuskäytössä oleville jalostusarvostelemattomille oriille. Tammojen jalostusarvostelu ei ole pakollista, mutta myös tamman terveystarkastusta suositellaan ennen astutuspäätöstä (kohta 8.8.).

9.1 Orilisenssi

Jokaiselle siitokseen käytettävälle suomenhevosoriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Haku tapahtuu Hippoksen Heppa-järjestelmässä. Erillisen hinnaston mukainen orilisenssimaksu määräytyy sen mukaan, onko oritta jalostusarvosteltu ja milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa, eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu. Jos lisenssiä ei makseta eräpäivään mennessä, nousee hinta erikseen määriteltyjen hintaportaitten mukaisesti.

Orilisenssin aktivointi edellyttää, että jalostusluokkaan merkityltä suomenhevosoriilta on toimitettu kesäihottumatarkastuslomake. Sähköinen astutuskirjanpito aukeaa, kun orilisenssi on aktivoitu. Oriin jälkeläisiä ei voi merkitä kantakirjaan, jos orilisenssiä ei ole aktivoitu. Yksivuotiaalle suomenhevosoriille ei myönnetä orilisenssiä. Oriin myöhempi jalostusarvostelu ei vaikuta jo syntyneisiin jälkeläisiin.

9.2 Kuolleen ja kastroidun oriin sperman käyttö

Jalostusarvostelussa hyväksytyyn kuolleen tai kastroidun oriin pakastesperman käyttö voidaan hyväksyä tapauskohtaisesti.

9.3 Spermankeräysasemat ja spermavarastot

Lupa hevosten spermankeräysasemille ja spermavarastoille haetaan Aluehallintovirastosta. Ruokavirasto vahvistaa luvan myöntämällä hyväksymisnumeron. Lupa edellyttää asianmukaisia sperman keruu- ja käsittelytiloja, siemennystiloja sekä riittäviä talli- ja tarhatiloja. Lupahakemusta varten on nimettävä eläinlääkäri, joka vastaa siitä, että asemalla noudatetaan asetettuja vaatimuksia. Lupavaatimukset on määritelty eläintautilaissa.

9.4 Tarttuvat taudit

Keinosiemennyslainsäädännön mukaisesti kaikki suomenhevosoriit, joita käytetään keinosiemennykseen, on testattava vuosittain Taylorella equigenitalis -bakteerin (CEM) sekä virusarteriitin (EVA) varalta. Negatiivinen CEM-näyte on otettava oriilta ennen seuraavaa siitoskauden ensimmäistä siemennystä. Mikäli oritta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusia. Mikäli jalostusluokkaan merkittyä oritta käytetään vain luonnolliseen astutukseen, on CEM-testi otettava vähintään 5 vuoden välein. CEM-testivaatimus ei koske perusluokkaan kuuluvia oriita, joita käytetään siitokseen vain luonnollisella menetelmällä.

Spermanottoa valvovan eläinlääkärin on tarkastettava, että oriissa ei ennen spermanottoa ole havaittavissa mitään tarttuvaan tautiin viittaavaa. Sperman pakastuksen yhteydessä ori on myös tutkittava tarttuvien tautien (CEM, EVA) varalta negatiivisin tuloksin. Hevosten sukusolujen ja alkioiden käsittelystä, laatuvaatimuksista ja viennistä toiseen Euroopan Unionin jäsenvaltioon on maa- ja metsätalousministeriö antanut erilliset määräykset ja ohjeet (www.mmm.fi)

Eläintauteihin liittyvä lainsäädäntö ja sen muutokset otetaan huomioon näissä ohjeissa. Myös muista astutuksen tai keinosiemennyksen välityksellä leviävistä taudeista voidaan tarvittaessa antaa ohjeita tai määräyksiä. Suomenhevosen hyväksyty käyttö jalostuksessa edellyttää voimassa olevan lainsäädännön noudattamista.

Mikäli perustellusti epäillään oriin levittävän tarttuvaa tautia astutusten yhteydessä, voidaan se tarvittaessa määrätä jatkotutkimuksiin sekä määräaikaiseen siitokseenkäyttökieltoon.

10 Alkionsiirto

Alkionsiirrossa noudatetaan EU:n ja maa- ja metsätalousministeriön asettamia vaatimuksia. Luvanhaltijoiden tulee ilmoittaa luovuttajatammat vuosittain Suomen Hippos ry:lle ennen ensimmäistä alkionkeruuta.

Alkionsiirtomenetelmällä syntyneen varsan kasvattaja on vastaanottajatamman omistaja varsan syntymähetkellä, ellei kasvattajaksi ole ilmoitettu vastaanottajatamman haltijaa Suomen Hippoksen kasvattajarekisterissä.

Alkionsiirrolla syntyvät suomenhevosvarsat merkitään kantakirjaan ja rekisteröidään ravikilpailuoikeudella, jos ne täyttävät kantakirjaan merkitsemisen ja ravikilpailuoikeuden saantia koskevat vaatimukset.

11 Jalostusvaliokunta ja näyttelyn arvostelulautakunta

Suomen Hippoksen nimeämässä jalostusvaliokunnassa on vähintään kolme kasvattajien edustajaa, joista yksi on valittu puheenjohtajaksi. Lisäksi valiokunnassa ovat kotieläinten jalostustieteen asiantuntija, eläinlääketieteen asiantuntija, hevosjalostusliittoja edustava virkailija ja Suomen Hippoksen toimihenkilö.

Suomen Hippoksen hallitus vahvistaa orilautakunnan kokoonpanon ja nimeää puheenjohtajan. Lautakuntaa voivat avustaa Suomen Hippoksen sekä asianomaisen hevosjalostusliiton nimeämät henkilöt. Jos joku oriiden arvostelulautakunnan jäsenistä on estynyt tai esteellinen, nimeää Suomen Hippos hänen tilalleen sijaisen.

Tammojen arvostelulautakunnan puheenjohtaja toimii Suomen Hippoksen nimeämä puheenjohtajatuomari, sekä jäsenenä kaksi paikallisen hevosjalostusliiton valitsemaa asiantuntevaa ja esteetöntä henkilöä. Lautakuntaa voivat avustaa hevosjalostusliiton nimeämät henkilöt.

Arvostelulautakunnan jäsen on esteellinen, jos

- jäsen tai hänen lähisukulaisensa on arvosteltavan hevosen kasvattaja tai omistaja, osaomistaja, valmentaja, ohjastaja tai ratsastaja,
 - jäsen tai hänen lähisukulaisensa on ollut arvosteltavan hevosen omistaja tai osaomistaja,
 - jäsen tai hänen lähisukulaisensa on hevosen isän tai emän kasvattaja, omistaja, osaomistaja, vuokraaja tai oriinpitäjä
- tai jos ilmenee jokin muu vastaava esteellisyysperuste, jolla luottamus jäsenen puolueettomuuteen muusta syystä vaarantuu.

Arvostelulautakunnan jäsen on itse vastuussa esteellisyyden ilmoittamisesta. Lähisukulaiseksi katsotaan vanhemmat, avio- ja avopuoliso, lapset sekä sisarukset.

Jos arvostelulautakunnan äänestäessä äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

12 Menettelytapaohjeet

Kaikilla kasvattajilla ja omistajilla on tasapuolinen oikeus ilmoittaa kantakirjan vaatimukset täyttävät hevosensa mukaan jalostusohjelmaan. Jalostusohjelmaan osallistuvien hevosten kasvattajat ja omistajat sitoutuvat noudattamaan jalostusohjelman sääntöjä sekä tunnistus-, rekisteröinti- että jalostustoiminnan osalta.

Jalostusarvostelun tulokset ovat julkisia. Jalostusarvostelutuloksesta voidaan valittaa, mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu rodun voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta. Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelykansliaan. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

Jalostusvaliokunnan päätöksistä voi valittaa Suomen Hippoksen hallitukselle. Suomen Hippoksen hallituksen määräämistä jalostustoimintaan liittyvästä 1000 euroa ja sitä suuremmasta sakosta voi valittaa ravituomioistuimelle neljäntoista (14) vuorokauden kuluessa siitä, kun valittaja on saanut tiedon hallituksen päätöksestä.